

Magyar
Gyógypedagógusok
Egyesülete

MÓR

Országos Szakmai
Konferencia

2023. június 28-30.

Az 50 éves MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGUSOK EGYESÜLETE

49. Országos Szakmai Konferenciája

2023. június 28-30.

Mór

(Város bemutató filmje)

KERETTÉMA

„Együttműködés, szakmaközi kapcsolatok, interdiszciplináris megközelítés”

A RENDEZVÉNY FŐVÉDNÖKE

Fenyves Péter, Mór város polgármestere

A RENDEZVÉNY VÉDNÖKE

Törő Gábor, országgyűlési képviselő

[Üdvözlő videó Mórból és a Gárdonyi Géza EGYMI-ből.](#)

www.magye-1972.hu

OTP Bank 11707024-20094959-00000000

19024251-1-42

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Kollégák!

Engedjék meg, hogy üdvözljem Önöket a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének Országos Konferenciája kapcsán, melyet ebben az évben a gyönyörű Mór városában rendezünk a Móri EGYMI kollégáival együttműködésben. Nagy megtiszteltetés számomra, hogy elnökként köszönhetem Önöket ezen a kiemelkedő eseményen, ahol a "Együttműködés, szakmaközi kapcsolatok, interdiszciplináris megközelítés" témája kerül előtérbe.

Ez a konferencia a gyógypedagógia területén dolgozó szakemberek találkozóhelye, ahol lehetőségünk nyílik megosztani tapasztalatainkat, új ismereteket szerezni és építkezni a közös szakmai ismereteink, tudásunk talaján. Az "Együttműködés, szakmaközi kapcsolatok, interdiszciplináris megközelítés" témája nagyon időszerű, hiszen a gyógypedagógia területén csak közösen, összefogással, team munkával érhetünk el megfelelő eredményeket.

Az együttműködés ereje olyan hatalmas lehetőségeket rejt magában, amelyekkel hatékonyabbá tehetjük mindennapi munkánkat. Az egymás iránti tisztelet, az információcsere és az összefogás révén új ötletek, kreatív megoldások születhetnek, melyek elősegítik a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók és a speciális szükségletű személyek és családjaik fejlődését és segítenek megbirkózni a kihívásokkal.

A szakmaközi kapcsolatok építése és ápolása kiemelt jelentőséggel bír. A gyógypedagógia területén dolgozó szakemberek sokszínű tudással rendelkeznek, és a közös munka révén egymást kiegészítve és segítve tudjuk a legjobbat nyújtani munkánk során. Ezért arra bátorítom Önöket, hogy használják ki ezt a konferenciát a kapcsolatépítésre, a tapasztalatok megosztására és az együttműködés elmélyítésére.

Az interdiszciplináris megközelítés kulcsfontosságú a gyógypedagógia területén. Az interdiszciplináris együttműködés lehetővé teszi, hogy különböző szakemberek összefogjanak, és közösen találjanak megoldásokat a komplex problémákra.

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének Országos Szakmai Konferenciája és a közös, szakmai jövőnk tervezése alkalmából köszöntöm a gyógypedagógusokat és minden sajátos nevelési igény és speciális szükséglet ellátásában együttműködő szakembert, kollégát!

Reményi Tamás
Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének elnöke
Mór, 2023. június 28 - 30.

FŐVÉDNÖKI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Gyógypedagógusok, Kedves Vendégeink!

Köszönöm a megtisztelő felkérést, hogy fővédnöke lehetek a MAGYE országos konferenciájának.

Külön megtiszteltetés számomra, hogy az Egyesület elnöksége a mi városunkat, városunk iskoláját a Móri EGYMI- t választotta partnerül ehhez a nemes feladathoz.

Kiemelt fontossággal bír a város szempontjából a fogyatékos ügygel való foglalkozás. Támogatásunkat élvezi az érintett gyermekeket ellátó „Gárdonyi iskola” és a tankötelezettség teljesítésén túl a családokat összefogó Bice-Bóca Egyesület is.

A fogyatékosokkal élő emberekkel való törődés fáradtságos munka, de az önzetlen szeretet, amit ők viszonzásul adnak, feledtet minden terhet.

Az Önök Egyesületének munkája, az elhivatott gyógypedagógusok, az integrációt felvállaló pedagógusok, óvónők munkája által a fogyatékosokkal élő embertársaink életét olyan szakmailag elhivatott, jól felkészült szakemberek segítik, akik fontosnak érzik, hogy munkájukat a folyamatos fejlődés, megújulás, ismereteik bővítése hassa át. Ebben segíti őket a most megrendezésre kerülő konferencia is.

Ezúton szeretném minden résztvevőnek, -aki eljött erre a konferenciára, és aki a mindennapokban szerepet vállal fogyatékosokkal élő társaink nehézségeinek csökkentésében- nagyrabecsülésem tolmácsolni.

Kívánok Önöknek szakmai megújulásra, kikapcsolódásra alkalmas napokat a mi vendégszerető városunkban.

Fenyves Péter
polgármester

VÉDNÖKI KÖSZÖNTŐ

Szeretettel köszöntöm a Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, és EGYMI valamint a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének közös szervezésében megvalósuló konferencia résztvevőit.

Nagy öröm számomra, hogy a Vértes és a Bakony között fekvő Mór városát választották a találkozás helyszínéül.

Igaz az a mondás, hogy mindannyian mások vagyunk. Városunkban és vonzáskörzetében többen élnek fogyatékossgal. Számunkra ők ugyanolyan fontosak, értékesek, mint a hétköznapi emberek.

Kiemelt feladatomban tartom, hogy olyan intézményekben tanulhassanak a fogyatékossgal élő gyerekek, ahol szakmailag felkészült, elhivatott emberek támogatják őket.

A mi városunk büszkélkedhet egy magas színvonalon működő speciális iskolával. Célunk, hogy megfelelő infrastrukturális háttérrel, XXI. századi felszereltséget és kimagasló módszertani kultúrával rendelkező humán erőforrást biztosítsunk a Móron és a környékén élő rászoruló gyerekeknek.

Ezt segíti a három napos szakmai találkozás, ahol a résztvevők megismerhetik a legfrissebb fogyatékossgal ügyi kutatásokat, szakmai – tudományos fejlesztéseket, gyakorlati – módszertani lehetőségeket.

Ehhez kívánok nagyon jó tanácskozást, köszönöm a gyerekekért végzett áldozatos munkájukat!

Törő Gábor
országgyűlési képviselő

**„Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak,
attól többet kérnek számon.”**

Tisztelt Gyógypedagógus Kollégák! Tisztelt Részvevők!

Megtiszteltetés, hogy a Székesfehérvári Tankerületi Központ igazgatójaként köszönhetem a MAGYE kiváló kollégáit, és minden kedves érdeklődőt Móron, egy olyan intézményben, amelyre méltán lehetünk büszkék. A Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény valamennyi kollégája magas fokú szakmaisággal és szeretettel fordul diákjai felé, és áldozatos fejlesztő munkájukkal sok-sok család életébe hoznak reményt. Fenntartóként köszönettel fordulok minden intézményi munkatársunk felé, de a gyógypedagógia területén különösen is igaz hálával tekintek minden elhivatott kollégára.

Szívből kívánom, hogy a konferencia során minden résztvevő gazdagodjék szakmaiságban, tapasztalatban, de ami talán ennél is fontosabb: lélekben és szeretetben is.

Legyen ez olyan alkalom, ahol a hasznos tapasztalatszerzésen túl lehetőség lesz az őszinte beszélgetésekre, és a lelki feltöltődésre egyaránt!

Lukács evangéliumának idézetével köszöntöm a résztvevőket, mintegy útravalóul a mindennapok oktató-nevelő munkájához:

„Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon.”

Török Szabolcs
igazgató, Székesfehérvári Tankerületi Központ

PROGRAMVÁZLAT

2023. június 28.

Helyszín: Erzsébet téri Művelődési Ház – levezetőelnök: Balla Ágnes

11.00 - Regisztráció

13.00 - 13.30 Megnyitó műsor és köszöntők

- Modern tánc gyermekműsor, felkészítő: Nahóczky Ilona Georgina
- **Surányi Gáborné** a Móri EGYMI igazgatójának köszöntője
- Poharas bemutató gyermekműsor, felkészítő: Balla Ágnes
- Temesvári Borbála cselló műsora
- **Török Szabolcs**, Székesfehérvári Tankerületi Központ igazgatójának köszöntője

13.30 – 13.50 Nyitóelőadás

13.50 – 14.10 **Dr. Mile Anikó Eszter**, Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatója, ***Horizontális és vertikális szakmai együttműködések a minőségi együttnevelés szolgálatában***

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többségi intézményekben történő együttnevelésének gyógypedagógiai támogatására világszerte különböző modellek alakultak ki (Garz, 1999). Egyes országokban jellemzően külső szervezet, pl. forrásközpont nyújtja a gyógypedagógiai segítséget, míg más országokban az intézmények saját gyógypedagógusa biztosítja a sérülésspecifikus ellátást (Meijer, Soriano & Watkins, 2003). Magyarországon mindkét ellátási forma jellemző. A gyermekkel való foglalkozás mellett a gyógypedagógiai szakemberek komplex tevékenységrendszerének meghatározó része az ún. felnőttekkel való foglalkozás (Mile, 2016), mely az együttnevelésben érintett szülőkre, fogadó pedagógusokra, intézményvezetőkre, a köznevelés, egészségügy, valamint a szociális szféra egyéb szakembereire irányul. Az előadás az együttnevelést segítő gyógypedagógusok tevékenységét fókuszba helyezve mutatja be az együttműködés különböző módozatait, lehetőségeit kvalitatív és kvantitatív kutatások eredményeire támaszkodva (Mile, 2016, 2022). Reflektív szemlélettel közelít a kooperáció problémái, kihívásai felé, bemutatva a helyi/megyei szinten megvalósuló innovációs törekvéseket, kialakult jó gyakorlatokat.

Kulcsszavak: együttműködés, tanácsadás, koordináció, konzultáció, oktatás

14.10 – 14.30 **Siteri Erika** gyógypedagógus, szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens, interdiszciplináris családtudományi szakember, a Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézményének igazgatója, ***Az ágazatközi együttműködés, a szakmaközi kapcsolatok, valamint az interdiszciplináris megközelítés a pedagógiai szakszolgálat feladatellátása során***

Az előadás a családok, gyermekek számára univerzális ellátást biztosító szakmák közötti együttműködés megvalósulását helyezi a középpontba. A pedagógiai szakszolgálat tevékenységein keresztül sorra veszi az ágazatok közötti együttműködési lehetőségeket, azok kereteit, felhasználhatóságuk módját. A gyógypedagógiai tanácsadás, korai

fejlesztés és gondozás feladatellátásától a kiemelten tehetséges gyermekek/tanulók gondozásáig áttekinti a közös tevékenységek terepeit, szakembereit, munkamódszereiket. Az interdiszciplináris szemléletű szakszolgálati működésmód jellegzetességeit mutatja be úgy, hogy példákat is hoz az együttműködés megvalósulására, valamint célokat jelöl ki a jövőre nézve, tovább facilitálva a különböző szakmák egymáshoz való közeledését.

Kulcsszavak: interdiszciplináris együttműködés, szakmaközi kapcsolatok, pedagógiai szakszolgálat

14.30 – 15.00 Szünet

15.00 – 18.00 Szakmai előadások

15.00-15.20 **Lugosiné Neumann Márta**, Arany János Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény intézményvezető-helyettes, utazó intézményegység vezető, **UTAK, ÁLLOMÁSOK – az utazó gyógypedagógusi feladatellátás szakmai-szervezeti fejlesztésének egy lehetséges modellje**,

Az integráció térhódításával felértékelődő gyógypedagógiai tudás a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelésének, oktatásának segítése céljából 2003-tól az EGYMI intézménytípusának létrehozását és utazószakember hálózat működtetésének jogszabályi lehetőségét eredményezte. A szegregált gyógypedagógiai nevelés elszigeteltségéből kilépő iskolák az ezt követő évtizedben pedagógiai-szakmai szolgáltatásaikkal, jelentős pályázati és közoktatás fejlesztési támogatás mellett komplex szolgáltatóbázissá, tudásközponttá váltak. Az ennek háttérében megvalósuló fejlesztések, eredmények az együttnevelést és a belső, intézményi szakmai területeket egyaránt érintették. A nagyívű fejlődés és a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók jelentős létszám növekedése ellenére a 2011-es Köznevelési törvény, az integrációt támogató szerepkörük meghagyása mellett nem delegál szakmai szolgáltatás feladatot az EGYMI-k számára. A szakmai felelősséggel és elkötelezettséggel működő intézményeknek az együttműködés, szemléletformálás, elméleti és pedagógiai-módszertani tudásátadás igényével meg kell találniuk azokat az utakat, lehetőségeket, amelyek a minden gyermek számára méltányos nevelést és oktatást az érintettek közvetlen fejlesztése, rehabilitációs ellátása mellett szakmai szolgáltatásokkal is támogatják. Az előadás az Arany János EGYMI elmúlt évtizedben megvalósuló, az együttnevelés szereplőit és az intézmény szakmai-szervezeti fejlődését is támogató tevékenységét kívánja bemutatni.

Kulcsszavak: integráció, együttműködés, szakmai-szervezeti fejlesztés

15.20-15.40 **Gelencsér Rita**, Székesfehérvári Ligetsori Óvoda vezetője, **Az együttműködés és az integráció megvalósulása a Ligetsori Óvodában**

A székesfehérvári Ligetsori Óvoda az integrációs szemléletet, gyakorlatot és jogszabályi környezetet egy évtizeddel megelőzve, a kilencvenes évek elejétől fogadott be sérüléssel, fogyatékkal élő gyermekeket. A mára a teljes köznevelést átható, intézményesült integráció az óvodától a középiskoláig a hagyományos pedagógusszerepek átértékelését, megújítását teszi szükségessé. Az integráló óvodai nevelésben alapvető elköteleződés megfelelő szakmai-módszertani tudás, a sajátos nevelési igényről, speciális szükségletekről való ismeretek és erre épülő nevelő, fejlesztő

tevékenység nélkül nem elegendő az eredményes, minden gyermek számára esélyegyenlőséget biztosító együttneveléshez. Az intézmény vezetője és nevelőtestülete ezt felismerve szervezeti szintű, tervszerűen, szülőkkel és szakmaközi együttműködéssel megvalósuló programot dolgozott ki és valósít meg. Az előadás ennek az útnak az állomásait, eredményeit, további irányát mutatja be.

15.40-16.00 **Herbainé Szekeres Erika** - Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Óvoda, Gödöllő, ***Együtt könnyebben boldogulunk - példa az óvodából iskolába történő átmenet támogatására***

Iskolába lépéskor a gyermekeknek a kognitív képességeken túl rendelkezniük kell megfelelő szociális és érzelmi kompetenciákkal is ahhoz, hogy alkalmazkodni tudjanak az új környezet, új referenciaszemélyek és új szabályok támasztotta kihívásokhoz. Az iskola gyakran nem tudja az elvárásait a nagyon különböző képességű óvodából jövő gyermekekhez igazítani, így túl könnyű, vagy éppen túl nehéz feladatot ad nekik, ami előbb-utóbb a gyermekek (és pedagógusai) intézményes részvételének minőségében is megmutatkozik. Az eredményes óvodából iskolába lépés támogatásának érdekében (is) kidolgozásra került az a mesterprogram, amely szeretné minden résztvevő számára megkönnyíteni a folyamatot elsősorban a közösségek és az egyes gyermekek társas kapcsolatainak feltárása és elemzése, majd az ezekre tervezett közösségfejlesztést és beilleszkedést segítő pedagógiai munka megvalósítása által (Herbainé Szekeres, 2019). Az ismertetésre kerülő program egy olyan intézményben működik, amely óvodától az általános iskola végéig végzi a gyermekek nevelését-oktatását. Célja, hogy az óvodai csoportok, majd az iskolai osztályok szociometriai vizsgálatán keresztül bemutassa, hogy a pedagógusok hogyan tudják munkájukban felhasználni a többszemponú szociometriát a SMETRY keretrendszer alkalmazásával az óvoda – iskola átmenet, a beilleszkedés és a közösségfejlesztés, valamint az egymással való együttműködés támogatásában.

Kulcsszavak: óvoda-iskola átmenet, együttműködés, szociometria, közösségfejlesztés, szemléletformálás

16.00-16.20 **Cseténé Szabados Amrita Teresa**, intézményvezető, **Kalauz Fanni**, gyógypedagógus, Csóri Mátyás Király Általános Iskola, ***Az integráció megvalósulása a Csóri Mátyás Király Általános Iskolában***

Háttér és célok: Az integráció célja az együttnevelés és együttműködés. A cél az, hogy a gyermek a saját közegében tudjon működni, köznevelési feladatait ellátni, ahol nem csak a lexális tudásának bővítése, képességeinek fejlesztése, hanem a szociális beilleszkedése is fókuszban állnak. A csapatmunka (szakmai team) tagjait képezi a befogadó, többségi pedagógus, a gyógypedagógus, a család és maga a gyermek/felnőtt is. A gördülékeny és rendszeres együttműködés elengedhetetlen pillére a hatékony integráció megvalósulásának.

Módszer: Árnyékpedagógus és tanító/tanár kooperációja a két tanáros modellben, aminek lényege az, hogy a tanulócsoporthoz fejlődésének szolgálatában egyszerre kettő pedagógus is áll. Ez a forma lehetővé teszi, hogy a többlet segítséget, adaptált feladatokat és tananyagot igénylő tanulókkal a gyógypedagógus foglalkozzon, míg a tanító/tanár a tehetséggondozásra, jobban teljesítőkre koncentrálhasson.

Eredmények: Egy tanévnyi közös munka eredménye abszolút tetten érhető az első osztályos tanulók körében: az SNI státuszú tanulók mindegyike sikeresen abszolválta az első évfolyam tantárgyi követelményeit és második évfolyamba léphetnek, valamint szociális integrációjuk is sikeresnek mondható, hiszen az osztály tagjaival felvett szociometriai felmérés során kiderült, hogy mindegyik SNI tanulónak kölcsönös baráti kapcsolata(i) van(nak) és nem kerültek peremhelyzetre. Ezenkívül a tanító kollégával történő együttműködést is a rendszeresség és zökkenőmentesség jellemezte egész évben.

Összességében elmondható, hogy a két tanáros modell gyakorlatban hatékony módszernek számít, a kitűzött célokat teljesítette. Hátránya azonban, hogy így a tantárgyi követelményeknek való megfelelés került többször fókuszba az egyéni képességek fejlesztése, korrigálása helyett, azonban első osztályt követően a következő évfolyamokban erre nagyobb figyelmet fogunk fordítani.

Kulcsszavak: szakmai team, integráció, individuális szükségletek, két tanáros modell

16.20-16.40 **Fazekasné Fenyvesi Margit** (KRE-PK és SZTE-JGYPK-GYPKI), **Kiss Renáta** (SZTE) és **Mokri Dóra** (SZTE), ***A fonomimika hatékonyságának igazolása***

Az olvasás-írás tanítás gazdagítására jelent meg 2019-ben az Olvasástanítás fonomimikával c. könyv (Tomcsányiné Czukrász Róza módszere alapján). Többségi és gyógypedagógusoknak kínál fel egy olyan módszert, amely a motoros megerősítésre és a hang-betű asszociációra épít. A fonomimika hatékonyságának igazolására 2021-ben többségi, integráló osztályokból kísérleti és kontrollcsoportokat alkottunk. Az őszi, bemeneti mintát 220, elsős tanuló képezte. A mérés alapja a DIFER beszédhanghallás (Nagy és mtsai, 2004) és az ErG teszt (Csányi, 2016) volt. A kísérleti és kontrollcsoportok kialakítása során a tanulói teljesítmények alapján tanulópárokat alakítottunk ki. Egyik részük az OH tankönyvekből, de fonomimikával, míg a másik részük csak az OH tankönyvekből, más megsegítési mód nélkül tanult olvasni és írni. A fejlesztés után, a tavaszi mérés során a tanulókkal a betű és szóolvasás (Meixner olvasólapok), a FON-E (Fazekasné Fenyvesi, 2019) és a szóírás (Meixner szóírás lap) tesztek kerültek rögzítésre. Mindhárom teszt megbízhatónak bizonyult (Cronbach- α = 0.91-0.98). Jelentős, de nem szignifikáns teljesítménybeli különbség mutatható ki az olvasás területén. A szóírás területén már szignifikánsan jobban teljesítettek a kísérleti osztályok tanulói ($t=-4.02$; $df=238,01$; $p.05$). A háttér adatok tartalmazták a sajátos nevelési igényű, vagy a differenciálást igénylő tanulók létszámát is. A következő mérések arra keresnek választ, hogy a bármilyen okból differenciálást igényű tanulók között van-e szignifikáns eltérés az olvasás tanulásában is.

16.40-17.00 **Szünet**

17.00-17.20 **Kapitány Ervin Pál**, BKSZC Mándy Iván Szakiskola gyógypedagógus, ELTE Általános Gyógypedagógiai Intézet óraadó oktató, okleveles gyógypedagógia-tanár, ***A szakképzésben tanuló SNI és BTMN státuszú diákok helyzete***

Az előadás háttérében a 2023. április 21-én tartott, a Magyar Pedagógiai Társaság – annak (25 éves fennállását ünneplő, a konferenciát kezdeményező) Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztálya, Szakképzési Kollégiuma és Pályaorientációs Szakosztálya –, és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar közös szervezésében létrejött konferencia áll, melynek fókusza a szakképzésben

tanuló sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók helyzetére és támogatásuk lehetőségére irányult. A konferencia igyekezett megszólítani, illetve bevonni minden, az adott területen érintett szakembert, amelynek - a szélesebb látókör megteremtésén túl - nem titkolt szándéka az intézményi kereteken belüli és kívüli párbeszéd, a közös gondolkodás és a szakmaközi együttműködés kultúrájának megerősítése, illetve hosszútávú fenntartása egyaránt. Az interdiszciplináris szemléletben szerveződött, tematikáját tekintve széles szakmai spektrumon mozgó előadások, illetve szekciók rövid tartalmi ismertetésén túl, továbbá a tanácskozáson felszínre került kihívások, valamint problémák összefoglalása mellett szó esik majd a jó gyakorlatokról, illetve a még megválaszolandó (a konferencia kapcsán kinyitott) kérdések mentén megfogalmazott javaslatcsomagról is.

17.20-17.40 **Ruzsinszki Péter**, pszichológus, **Ferenczy-Boór Noémi Anita**, gyógypedagógus: Piarista Kilátó Központ, ***A gyógypedagógus és a pszichológus együttműködési modellje a Piarista Kilátó Központ pályadiagnosztikai tevékenységében***

A Piarista Kilátó Központ egy olyan többfunkciós, pályaorientációs és munkaerőpiaci fejlesztést biztosító intézmény, amely a kiemelt figyelmet igénylő fiatalok számára nyújt munkadiagnosztikai, pályaorientációs, munkaerőpiaci és mentori szolgáltatásokat. Az életpálya-tanácsadásunk a 13-33 éves sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, megváltozott munkaképességű, valamint a nem tanuló, nem dolgozó fiatalokat szólítja meg. A tanácsadás pálya- és munkadiagnosztikára épül, amely során a képességek és az érdeklődés felmérése jelenti a kiindulópontot a sikeres egyéni életpálya-tervezéshez. Az előadás egy sajátos nevelési igényű tanuló esetén keresztül mutatja be a diagnosztikai szakasz jelentőségét és a szakemberek együttműködésének szükségességét az egyéni pályatanácsadás folyamatában.

17.40-18.00 **Füzes Györgyi**, Praktikid bemutató előadással egybekötve

19.00 **Borkostoló**

2023. június 29.

Helyszín: Erzsébet téri Művelődési Ház – levezetőelnök: **Kajáry Ildikó**

13.00 – 13.30 Köszöntők

- Fővédnök: **Fenyves Péter**, Mór város, Polgármester
- Védnök: **Törő Gábor**, Országgyűlési Képviselő
- **Reményi Tamás**, MAGYE elnök

13.30 – 14.15 Egyesületi díjak, elismerések átadása

- Előterjesztő: **Kajáry Ildikó**, MAGYE főtítká
- Átadó: **Reményi Tamás**, MAGYE elnök

14.15 – 14.45 Nyitóelőadás

14.45 -15.15 **Sipos Imre** elnökhelyettes, **"Tartalom és tankönyvfejlesztés az Oktatási Hivatalban"**

15.15 – 15.45 **Kiss Gábor László** osztályvezető, **"A sajátos nevelési igényű tanulók számára fejlesztett tananyagok"**

15.45 – 16.00 Szünet

16.00-17.30 **Kerekasztal beszélgetés** a gyógypedagógia jelenlegi kihívásairól a civil szervezetek képviselőivel

18.00– 19.30 **2 kiállítás** megtekintése **Lamberg-kastély kiállítótermében**

- Bodor Klára „Kötődéseim” című kiállítás
- „Itt vagyunk, mi vagyunk” című rajzkiállítás a Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és EGYMI

20.00 **Társas vacsora**, Mór, Ezerjő Étterem

Az étteremről részleteket láthat:

<http://www.ezerjoetterem.hu/>

Az étteremről kisfilm megtekinthető:

<https://www.youtube.com/watch?v=dexzDvonrlo>

2023. június 30.

Helyszín: Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (8060 Mór, Vértes u. 67.)

07.30 - Regisztráció

09.00 – 16.00 Szakosztályok szakmai programja

Ebéd, Móri Ezerjő Étterem

Az étteremről részleteket láthat: <http://www.ezerjoetterem.hu/>

SZAKMAI NAP – SZAKOSZTÁLYI PROGRAMOK

Autizmus szakosztály

Szakosztályvezető: Ószi Tamásné

Üléselnök: Ószi Tamásné

9.00-9.20 Az ülés megnyitása Ószi Tamásné szakosztályvezető

9.20-9.40 Kővári Edit *Az autista gyermekek jövője az oktatásban - helyzetkép, törekvések, terveink.* Autisták Országos Szövetsége, Budapest

Gyakran tűnődünk az Autisták Országos Szövetségében azon, hogy a „felhasználó” és a számára készült, elérhető ismeretek, tudások, módszerek miért nem találják egymásra? Az autizmusban képzett, tapasztalt szakemberek munkája nem ér véget a tanteremben! Legalább annyi időt töltenek a tudásuk és tapasztalatuk átadásával, a terepről érkező megkeresésekben való segítségnyújtással és azokkal a törekvésekkel, amelyektől a teljes rendszer pozitív irányú változását reméljük. Magas színvonalú szakmai tudás van jelen hazánkban az autizmus spektrumzavarok területén. Miért nem hasznosulnak a befektetett energiák az autista tanulók mindennapjaiban? – kérdezzük mégis nap, mint nap...

Az autista tanulók és közösségük támogatása egészen szerteágazó kihívások elé állítja a szakmát és az érdekvédelmet. Ugyanakkor számos dolgot tehetünk/tehetnénk a prevenció területén, a tudásunk bővítése területén, együttműködésekben. Az Autisták Országos Szövetsége az autista tanulók érdekeinek védelmét úgy képzei el, hogy működőképes, jövőbe tekintő, partnerségre épülő együttműködések keres. Az előadáson elhangoznak **számadatok**, jelenleg elérhető **lehetőségek** és széles konszenzuson alapuló, **jövőképet** adó törekvések, irányok, konkrét tervek. Várjuk azokat a lelkes és elkötelezett köznevelési szakembereket, segítő munkatársakat, akik nem ijednek meg az **együttműködéstől**, felismerik azok előnyeit, akikkel közösen dolgozhatunk olyan boldog iskolai közösségek építésén, ahol minden gyermeknek helye van, ahol minden tanuló **érték**, ahol mindenki profitál az együtt tanulás lehetőségéből!

9.40-10.00 Takács Ildikó gyógypedagógus, intézményvezető-helyettes: *Miből lett a Csodabogár?* Kiskőrösi EGYMI

Előadásomban egy harminc éves utat szeretnék bemutatni 20 percbe sűrítve. A téma apropóját az adta, hogy 1993-ban néhány autizmussal élő gyermeket nevelő szülő összefogott intézményünk egy néhai, lelkes gyógypedagógusával és *létrehozták az Autista Gyermekekért Alapítványt Kiskőrösön*. A rákövetkező tanévben pedig, 1994 szeptemberében, megnyitotta kapuit az érintett gyermekeket ellátó, alapítványi forrásokból működő iskolai csoport, akkor 6 gyermekkel. A szegregált csoport működőképessége, létjogosultsága igazolást nyert, így 1995 – től kezdve a csoport tanulói már az akkori Speciális Iskola tanulói kötelékébe kerültek. Az évek során a gyermekek létszáma egyre nőtt, így néhány év elteltével már nem csak egy iskolai, hanem egy autizmussal élő óvodás korú gyermekek ellátását szolgáló csoport is létrejött. *Manapság intézményünk tanulóinak 37% -a autizmussal élő*, akiknek egy részét integráltan látjuk el a Kiskőrösi EGYMI osztályaiban a szegregált Felhő – óvodai - és Csodabogarak – iskolai - csoportok mellett.

Az autizmussal élő gyermekek növekvő száma szükségessé tette az autizmus módszertan alapjainak megismerését, elsajátítását a pedagógusok körében. Pályázati forrásból a nevelőtestület nagy száma ilyen irányú képzéseken vett részt.

Fontosnak tartjuk a társadalmi felelősségvállalást, hogy mi mindent tehetünk a *társadalmi elfogadás, érzékenyítés* érdekében. Bemutatom azokat a kezdeményezéseket, melyekkel igyekeztünk, igyekszünk megkönnyíteni az autizmussal élők elfogadását a környezetünkben.

10.00-10.20 Dr. Keszeg András gyermekpszichiáter szakorvos, orvosszakmai vezető, Hegyesi Dénes gyógypedagógus, Szeleczi István gyógypedagógus, intézményvezető: *Az Autista Mintaház Diagnosztikai és Terápiás Centrum tevékenységének bemutatása (Heim Pál Kórház, Budapest)*

Intézményünk 2022. áprilisában kezdte meg működését a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet gyermekpszichiátriai ambulanciájaként. Vezető tevékenységünk az ellátási területünkről érkező gyermekek autizmus specifikus diagnosztikája. A feladat ellátását interdiszciplináris teamben végezzük. A jelentkezők száma magas, a nyitás évében több mint 700 jelentkezőt regisztráltunk. Ebben az évben a terápiás ellátás felfuttatása is zajlik, amely eddig csökkentett kapacitással működött. Elsődleges cél, hogy a nálunk diagnózist kapott családokat elindítsuk a terápiás úton, a gyermek, a család támogatáshoz jusson, valamint az ellátórendszereken belüli átvezetésben is támogatjuk a családot, illetve a kollégákat. Országos ellátási területtel kórházi vizsgálatokra való felkészítést látunk el. Laborvizsgálatra történő felkészítéstől a kardiológiai vizsgálaton át ultrahang vizsgálatig számos esettel találkoztunk ki ezt a szolgáltatást, igyekszünk a gyermek és a szülő mellett az orvosokat, nővéreket is felkészíteni, támogatni az autizmusban érintett gyermek vizsgálata során. Az intézmény főépülete mellett épülő Mintaház célja, hogy a diagnózissal rendelkező, de ellátáshoz nem jutó/ sürgős intervenciót igénylő családoknak a lakásban kialakítsunk egy akadálymentes környezetet, eszközöket adjunk, melyek használatát a szakemberek segítségével megtanulhatják, majd az itt elsajátított módszereket hazatérve alkalmazzák. A 2023-as tavaszi félévtől fogadunk egyetemi hallgatókat az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai karról illetve a Károli Gáspár Pszichológiai valamint az ELTE Pszichológiai karairól. Szakmai munkánkat folyamatosan fejlesztjük, szolgáltatásaink körét igyekszünk minél jobban kiszélesíteni ennek érdekében számos szakmai képzésben veszünk részt, értékékként kezeljük a tudásmegosztást és az egyes szakmák folyamatosan közvetítik egymás felé az újabb, autizmus spektrum állapottal kapcsolatos ismereteket, információkat.

Kulcsszavak: Diagnosztika, Ellátási terület, Mintaház, Oktatás

10.20-10.40 Jelencsics Beáta gyógypedagógus, mesterpedagógus, autizmus szakértő, *A lambériától a rumaromáig - érintett fiatal szerepvállalása szülőklubos beszélgetéseinken Sün Balázs Óvoda Gyógypedagógiai Hálózat, Győr*

Még 2019-ben volt lehetőségünk meghívni két ismert, érdekvédő tapasztalati szakértőt egy szülőklubunkra. Óriási érdeklődés mellett zajlott a sok személyes élményen alapuló, hasznos tanácsokat is adó előadás. Ennek hatására fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy Győrben is biztosan sikerül olyan érintett fiatalot találni, aki megfelelő előkészítés után vállalja a szülőklubunkon való szereplést és megosztja tapasztalatait az érdeklődőkkel.

A szülők által előzetesen javasolt témákat az érintett fiatalember skálázta, s ez alapján kezdtük a közös felkészülést a legtöbb pontot kapott téma mentén. Első lépésként az édesanya bevonásával építettem fel az előadás forgatókönyvét, úgy, hogy a fiatalember saját tapasztalatai is teret kapjanak majd. Ezt követte a közös megbeszélés; szigorúan kérdések mentén próbáltuk a válaszokat fel- és beépíteni a prezentációba. Egyeztettük az összejövétel alatt elvárt viselkedésre vonatkozó szabályokat és a time out lehetőségeket is. Fokozatosan alakítottuk ki a kínálatot, évente 1-2 témát dolgoztunk ki. Van, amit már többször is bemutattunk. A visszajelzések pozitívak, szívesen veszik a fiatalember őszinte és sallangoktól mentes beszámolóit és életvezetési javaslatait az összejöveteleinken.

10.40-11.00 Kis-Jakab Éva gyógypedagógus, *Autizmus specifikus óvodai csoport indítása a Fejér megyei Gárdonyi Géza EGYMI-ben, Fejér Megyei Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény*

Az előadásban bemutatjuk a speciális óvodai csoport elindulásának körülményeit 2019-től. Beszámolunk a gyerekek érkezésének körülményeiről, a kollégák autizmussal kapcsolatos tudásáról. Bemutatjuk az autizmus specifikus óvodai csoport megtervezését, a strukturált tértől a csoportszintű és egyéni fejlesztési célokig. Rámutatunk az „egyszerre egy új eszköz, módszer bevezetése” elv fontosságára. Kitérünk a kommunikációs lehetőségekre a szülőkkel covid idején. Bemutatjuk a kollégák folyamatos szakmai képzése terén elért eredményeket és a fluktuációval járó nehézségeket. Ismertetjük az alkalmazott szakmai módszereket, rávilágítunk a csapatmunka jelentőségére. Prezentáljuk az óvodai csoport életét képek és videók segítségével. Felvillantjuk az iskolai átmenettervezés kérdéseit és bemutatjuk a jövőre vonatkozó kérdéseket és lehetőségeket.

11.00-11.20 Szünet

11.20-11.40 Szenek Mónika gyógypedagógus, Daróczy Dóra gyógypedagógus, *Út az iskolába, út az életbe - esetbemutató Kecskeméti EGYMI Autizmus Centruma*

A Kecskeméti EGYMI Autizmus Centrumának egyik felső tagozatos iskolai osztályából markáns kihívást jelentő viselkedések miatt egyéni tanrendben tanuló gyermek osztályba történő visszahelyezésének ismertetése. Miért szükséges a gyógypedagógusok team munkája, mi a kívánatos attitűdjük, milyen eredményeket hozhat a közös gondolkodás, és a szakemberek közötti funkcionális kommunikáció? A viselkedésmódosító eljárások bemutatása, azok eredményeinek összegzése. Annak pontos meghatározása, mikortól nem elegendő az autizmus specifikus módszertan és eszköztrendszer, milyen szakember bevonásával válhat sikeressé a viselkedésrendezés. A tanuló szüleivel való kapcsolattartás és kommunikáció bemutatása, a gyermek viselkedésváltozásának hatása a család életére. Új fejlesztési célok meghatározása a már osztályközösségben végzett oktató, nevelő, fejlesztőmunka során.

11.40-12.00 Furdan-Badonszky Csilla gyógypedagógus, Mihala Tímea pszichológus, *Diákmentor Klub - "A mai fiatalok...." - középiskolás fiatalok, mint kortárssegítők, Autista Gyermekekért Egyesület, Kecskemét*

Az előadás a kecskeméti Autista Gyermekekért Egyesülettel közösen megálmodott, Mihala Tímea pszichológussal együtt és pályázati forrásnak köszönhetően kivitelezett, Diákmentor Klub programunkat mutatja be.

Kecskeméti középiskolák intézményvezetői számára küldtük el a felhívást, hogy továbbítsák diákjaik felé. Valamint segítségül hívtuk a közösségi médiát is. 14 fő diáklány jelentkezett programunkra, akik az elejétől a végig velünk maradtak, velük együtt dolgoztunk.

Az elméleti foglalkozásokon szemléletformáló előadást tartottunk, valamint minden alkalommal önismereti játékokat, aktivitásokat játszottunk együtt.

A gyakorlati foglalkozások során pedig a Kecskeméti EGYMI Autizmus Centrumának Szalag utcai telephelyén található autizmussal élő tanulók szegregált csoportjaiban vendégeskedtek a diákmentorok.

Az előadás ezt a programot, az abban résztvevőkre gyakorolt hatásokat és az elért eredményeket mutatja be.

Kulcsszavak: megismerés, szemléletformálás, tudatosítás, kortárs segítség, kortárs mintaadás

12.00-12.20 Farmosi Orsolya gyógypedagógus, Evidencia-alapú módszertan a gyakorlatban - felkészülés a felnőttkorra (esetbemutató) Autizmus Alapítvány, Budapest

A mindennapokban a felnőttkor küszöbén álló autizmussal élő serdülőket támogatok. E támogatás során kiemelt cél, hogy azon az úton, amelyen majd az iskolából továbblépve haladnak, az elérhető legmagasabb szintű önállósággal felvértezett, a saját életükben kompetens személyek legyenek. Ennek érdekében – már most – olyan funkcionális tevékenységeket építünk be iskolai napirendjükbe, amelyekből talán a hazai felnőtt ellátás „útvesztőjében” is profitálhatnak. Előadásomban pár pillanatképet mutatok abból a munkából, amelynek eredményeként ezek a tevékenységek és környezetük autizmus-specifikussá válnak.

A fiatalok tevékenységszervezése kapcsán az evidencia-alapú módszerek közül a vizualizált forgatókönyvek gyakorlati alkalmazására helyezem a hangsúlyt olyan értelmes és emellett szórakoztató tevékenységek minél önállóbb kivitelezésében, mint például a mézeskalácssütés, a pizzakészítés, a reggeli saláta elkészítése vagy a virágültetés.

Kulcsszavak: autizmus, önállóság, serdülőkor, vizualizált forgatókönyvek

12.20-12.40 Kohári Márta gyógypedagógus, óvodapedagógus, SNI ellátásért felelős intézményvezető helyettes, A csepeli integrációs modell, Csepeli Csodakút Egyesített Óvoda, Budapest

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata fokozatosan vállalta fel a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai integrációját. Ennek lépéseit, az elért eredményeket és a jövőbeli terveinket szeretném bemutatni. A csepeli modell tervszerűen felépített: a feltételrendszer megteremtésétől a szakmai minőség biztosításáig, az egyéni szocializációs és tanulási utak támogatásán át, az attitűdformálásig terjed. Az előzmények után bemutatom azt az innovációt, amelynek eredményeképpen minden sajátos nevelési igényű kisgyermeket szakszerű és a szakvéleményben előírt óraszámokban megtartott fejlesztésekkel nevelünk. Saját szerepem a rendszer kiépítésében párhuzamosan haladt az ellátás szélesítésével. Ennek állomásai: SNI ellátó óvodák szakmai munkájának koordinálása, segítése, a Segítő Szakemberek Munkaközösségének vezetése és az SNI ellátó tagóvodavezetők mentorálása, SNI gyermekek felvétele, SNI gyermekek nevelésének szakmai irányítása: gyógypedagógusok munkájának koordinálása és ellenőrzése. További terveink, feladataink az inkluzivitás útján: szakmai háló bővítése, az ellátás kiterjesztése minden tagóvodára, tagóvodavezetők felkészítése, mentori háló terve, jó gyakorlatok átadása, szakemberháló megőrzése és bővítése, tárgyi feltételek biztosítása, vezetői feladatok megosztása, társintézményekkel való kapcsolattartás új színterei.

Kulcsszavak: óvoda, integráció, szakszerű ellátás

12.40-13.20 Ebédszünet

13.20-13.40 Vadasné Tóth Mária, „... Ha messzire akarsz eljutni, menjetek együtt” az Aura Egyesület első 20 éve az autista felnőttek és a családok szolgálatában. (Aura Autistákat Támogató Közhasznú Egyesület)

Az Aura Autistákat Támogató Közhasznú Egyesület szülői összefogás nyomán 20 éve kezdte kialakítani közoktatásból kikerülő fiatalok számára életvitelt segítő szabadidős közösségi klubjait. Évente 10-15 féle programot szervezünk pályázati források függvényében. Az összefogás, az autizmusban felkészült szakemberek bevonása és a szolgáltatások folyamatos fenntartása a családok és a fiatal felnőttek életminőségében jelentős változásokat hozott.

A családban élő autista fiatalok nem kapják meg a számukra szükséges fejlesztéseket, életviteli támogatásokat, amely az egyenlő hozzáférést biztosítaná számukra társadalmi szerepvállalásukhoz. Az ellátórendszer neurotipikus logika szerint szerveződik, nincs jelen az „autizmus-gondolkodás” 40 év hazai gyakorlat ellenére sem. Tevékenységünkkel, szerény eszközeinkkel ezen a hiányosságon igyekszünk változtatni mikrokörnyezetünkben.

Módszereinkben a hozzánk jelentkező autista személyek igényeiből indulunk ki, elsősorban közösségi örömtévékenységekre helyezük a hangsúlyt, mint a fejlesztés leghatékonyabb módjára felnőtt korban, fokozottan figyelve az autizmus specifikus szakmai ajánlásokra. Több mint 500 családdal állunk kapcsolatban, évi 180-200 fiatal veszi igénybe szolgáltatásainkat.

Kulcsszavak: autista felnőttek, szabadidő, kortárs kapcsolatok, életvitelt segítő szolgáltatások

13.40-14.00 Székely Veronika, „Autista fiatalok a nyílt munkaerőpiacon” jó gyakorlatok bemutatása. Aura Autistákat Támogató Közhasznú Egyesület, Budapest

Az Aura Egyesület programjain részt vevő fiatalok nagy vágya az önálló élet (képességeik szerinti legönállóbb életvitel) elérése, melynek alapja a munka. 17 évvel ezelőtt egy autizmus specifikus módszert dolgoztunk ki, amelyhez az ATF (Kanizsai N.I.-Jászper É.) ajánlásait vettük figyelembe. Célunk, hogy a közoktatásból kikerülő, tanulmányaikat befejező autista fiatalok felkészüljenek és alkalmasakká váljanak a munkahelyi kihívásoknak való megfelelésre, képességeik szerinti munkát találjanak és azt hosszú távon képesek legyenek megtartani. Bemutatjuk módszerünket, amelynek segítségével több, mint 170 fiatalot helyeztünk el részben védett, részben nyílt munkaerőpiaci körülmények között. A fiatalok 98 %-a módszerünknek köszönhetően képes a munkahelyét megtartani. Szemelvényeket hozunk jó gyakorlatainkból.

Kulcsszavak: autista fiatalok/felnőttek, munkavégzés, esélyegyenlőség

14.00-14.20 Dr. Havasi Ágnes, Komplex kommunikációs igényű gyermekek kommunikációs felvértezése, ELTE BGGYK Autizmus Spektrum Pedagógiája Szakirány Budapest

Háttér és cél: Komplex kommunikációs igényű gyermekek kommunikáció-fejlesztésében szakmailag egyértelműen támogatott módszer az augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) rendszerek használata, de keveset tudunk arról, hogyan használnak AAK-t autista kisiskolások. Célunk ennek vizsgálata volt. Előadásomban a kommunikáció formái és funkciói mentén az iskolai kommunikációra és az augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) rendszerekre fókuszálva mutatok be néhány kiemelt eredményt.

Módszer: Kutatásunkban ötvenegy komplex kommunikációs igényű, autista kisiskolás AAK-használatát vizsgáltuk iskolai és hétköznapi helyzetekben közvetlen megfigyeléssel, illetve kérdőíves adatgyűjtéssel.

Eredmények és következtetések: A kommunikáció egyszerűbb funkciói és formái jelennek meg, az AAK-használat jelen van az interakciók mintegy egyötödében. Az iskolai és "mindennapos" AAK-használat jelentős különbségeket mutat számos szempontból.

Mind a gyermekek kommunikációjában, mind az AAK-használatában kimutatható minőségi fejlődés egy tanévnnyi időszakban.

Kulcsszavak: autizmus, komplex kommunikációs igény, kommunikáció, AAK

14.20-14.40 Dr. Havasi Ágnes & az MTA-ELTE Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport, DATA-rendszer az iskolában, ELTE BGGYK Autizmus Spektrum Pedagógiája Szakirány Budapest

A vizuális támogatásnak hosszú története van a nemzetközi és hazai ellátásban: gazdag eszközrendszerét évtizedek óta eredményesen használjuk. A 21. század technológiai, és különösen az utóbbi egy évtizedben a mobil digitális technológia térnyerése utat nyitott a hagyományos vizuális támogatás és a digitális platform összeházasítására.

A „klasszikus” vizuális támogatás eszközrendszerét és alapelveit mobil digitális platformon valósítja meg az ingyenesen elérhető DATA (Digitális autonómia-támogatás az autizmus spektrumon) rendszer. A rendszer közvetlenül autista gyermekek és felnőttek minél nagyobb fokú önállóságát, közvetve pedig a környezet (családtagok, szakemberek és a tágabb társadalmi szereplők) támogatását célozza.

A DATA-rendszer használatával kapcsolatos tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy autista tanulók támogatásában megfelelő lehetőséget biztosíthat iskolai környezetben is. Ám fontos hangsúlyozni, hogy nem direkt iskolai környezetre készült, és eddig nem történt vizsgálat arra vonatkozóan, hogy a DATA-rendszer mennyiben járul hozzá az autista tanulók és a partnerek jóllétéhez, egyáltalán mely területek támogatásában érünk el eredményeket általa iskolai környezetben.

Előadásunkban egyrészt röviden bemutatjuk a DATA-rendszert, másrészt az iskolai használat olyan dilemmáit sorakoztatjuk fel, mint az együttműködések, kompetenciák vagy a használati területek és korlátok kérdéskörei.

Kulcsszavak: autizmus, önállóság, iskola, DATA

14.40-15.00 Mohay Dorottya gyógypedagógus, A DATA rendszer bevezetésének tapasztalatai egy készségfejlesztő iskolai csoportban. Kecskeméti EGYMI Autizmus Centruma

Az előadás a DATA rendszer bevezetése kapcsán gyűjtött tapasztalatokat mutatja be a Kecskeméti EGYMI Autizmus Centrumának egyik készségfejlesztő osztályában. A tanulók életkora 15 és 20 év közé esik, haladási ütemüket felmérésekre alapozott egyéni fejlesztési tervük, valamint a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók közismereti kerettantervének kimeneti követelményei határozzák meg. A fejlesztés során kiemelt célunk, hogy a lehető legmagasabb fokú önállóságot érjük el tanulóinknál, melyhez folyamatosan biztosítani kell az egyéni szükségleteknek megfelelő eszközöket és támogatást – otthon és az iskolában egyaránt. Célunk eléréséhez egy teljes csoport, összesen 6 fő támogatásához vezettük be a DATA applikációt, melyben elsőként a napirend és a folyamatára funkciókat kezdtük el használni. A csoport összetétele nem mondható homogénnek sem az életkor, sem a meglévő készségek, képességek tekintetében, így a spektrum különböző szegmensein megfigyelhettük a használat előnyeit és hátrányait egyaránt. Eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy a digitális platform használatának lehetősége tanulóink és szüleik számára egyaránt vonzó, kezelése könnyen megatanulható/megtanítható, az előadás ezt hivatott bemutatni.

Kulcsszavak: önállóság, digitális, tevékenységszervezés, napirend

15.00-15.20 Hüll-Balajthy Lilla gyógypedagógus, gyakorlatvezető, autizmus spektrum pedagógiája szakirány, Digitális Autonómia-Támogatás az Autizmus spektrumon- a szoftverrendszer bemutatása a gyakorlatban, Arany János Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Az autizmus spektrum zavarban érintett személyek önállóságához, mindennapi élethelyzeteik, tevékenységeik megszervezéséhez nyújtott segítség digitális formáját testesíti meg a DATA applikációs rendszer. Az előadás ennek elemeit mutatja be a gyakorlatban, kiemelve a vizuális

támogatás módszertanának fontosságát a tervezéstől az aktív használatig. Az autizmussal élő személyek fejlesztésében részt vevő gyógypedagógusok betekintést nyernek annak a két éves munkának az eredményeibe, amit a szoftverrendszer alkalmazásával sikerült elérni magas támogatási igényű gyermekeknél. Emellett bemutatja, az integrációban tanulók számára átemelhető, egyénre szabható tartalmakat is.

15.20-15.40 Dr. Völgyesi Molnár Márta, Őszi Tamásné, Szupervíziós tapasztalatok a gyakorlóléhelyek támogatása során ELTE BGGYK, Budapest

Gyógypedagógusként a hivatásunkban megjelenő mindennapi kihívások okozta szakmai és személyes munícióink újra és újra megújuló feltöltési igényéről kevés szó esik. Tudjuk, hogy a szupervízió során a szakember fejlődése elősegíthető egy/több, az autizmus területén szakértő kolléga támogatásával, melynek során magunk által irányított tanulási folyamatba kezdhetünk, segítséggel „újrakalibrálódhatunk”, rátalálhatunk régi/új szempontokra, szakmai tartalmakra, technikákra és módszertanokra. Az autizmus mély megértése, ill. a magasabb szakmai felkészültségi szint nagyobb szakmai kompetenciaélményt és sikeresebb beavatkozást idézhet elő (*Van Der Steen et al, 2020*). A témában releváns kutatásokra alapozva a nemzetközi szakmai protokollok, ajánlások azt mutatják, hogy mind a pedagógusok (szakemberek), mind a szülők szerint az autista tanulók oktatását, életminőségének javulását a szakember (tovább)képzése jelentős mértékben elősegítheti (*Jones, 2019*). Előadásunkban néhány olyan ismert, elérhető formát és gyakorlatot igyekszünk bemutatni, melyekkel a szupervízió nem marad vízió. Kiemeljük az ELTE-BGGYK „Mórahalom projekt”-jének keretein belül szerzett szupervíziós tapasztalatainkat, mely a jó gyakorlattal rendelkező, szakmai gyakorlóléhelyek bővülését támogató folyamat egyik kiemelt pillére kíván lenni.

15.40-16.00 Összegző gondolatok, megvitatás, a szakosztály zárása

Értelmileg akadályozottak pedagógiája szakosztály

Szakosztályvezető: Radványi Katalin

Üléselnök: Radványi Katalin

9.00-9.20 Dr. Radványi Katalin, Apor Vilmos Katolikus Főiskola, főiskolai tanár, *A viselkedésproblémák okai, értelmezésük*

A gyakorlatban dolgozó pedagógusok, gyógypedagógusok súlyos nehézségként élik meg az egyre gyakoribbá és súlyosabbá váló magatartás-és viselkedésproblémákat. Az előadás főként külföldi szakirodalmak alapján foglalja össze a napjainkban leginkább jellemző viselkedésproblémákat. Főbb vonalakban foglalkozik a szülő-gyermek kapcsolat változásaival az utóbbi évtizedekben és ennek hatásával a gyermekek viselkedésére. A téma áttekintésénél nem hagyható ki a szülő-szakember és a szakember-gyermek kapcsolat, és a pedagógusok, gyógypedagógusok tapasztalati javaslataik a nehéznek tűnő helyzetekben. Néhány gondolat erejéig a mérsékelt intellektuális képességzavarral élő gyermekek speciális helyzetére is kitékintéssel leszünk.

Kulcsszavak: az eltérő viselkedés okai, megfigyelési, értelmezési szempontok napjainkban, szülő-gyermek kapcsolat

9.20-9.40 Pechan Eszter, Budapest III. Kerületi Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola Gyógypedagógia, *Kihívást jelentő viselkedést mutató mérsékelt intellektuális képességzavarral élő gyermekek, fiatalok támogatási lehetőségei*

Kihívást jelentő viselkedést mutató mérsékelt intellektuális képességzavarral élő gyermekek, fiatalok támogatási lehetőségei Az előadás a kihívást jelentő viselkedések komplex megközelítési lehetőségeinek feltérképezése mellett arra keresi a választ, hogy milyen eszközökkel és technikákkal tudjuk befolyásolni, támogatni a kihívást jelentő viselkedést mutató mérsékelt intellektuális képességzavarral élő gyermekek, fiatalok iskolai részvételét, beilleszkedését. A szakirodalmi adatok és területen dolgozó gyógypedagógusok vélekedése alapján leggyakrabban negatívnak minősített viselkedések okait, megjelenési formáit, e viselkedések kapcsán hatékonynak bizonyuló intervenció módjait gondoljuk át annak érdekében, hogy az érintett személyek támogatása eredményesen megvalósulhasson.

Kulcsszavak: kihívást jelentő viselkedés, mérsékelt intellektuális képességzavar

9.40-10.00 Pechan Eszter, Budapest III. Kerületi Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Egységes, Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola Gyógypedagógia Program, *A különleges gyermekotthonok a világjárvány idején*

A különleges gyermekotthonok a világjárvány idején A COVID-19 járvánnyal kapcsolatos intézkedések során 2020 és 2021 márciusában az országos, valamint a járvány első két évében történt részleges, vagy teljes lakóotthonokat érintő lezárások a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő mérsékelt intellektuális képességzavarral élő gyermekek, fiatalok életére rendkívüli mértékben hatással voltak. Esetükben a családtagokkal való kapcsolattartás és a digitális oktatásban való részvétel is súlyos korlátokba ütközött. Az előadás ezen időszak tapasztalatait kívánja bemutatni az érintettek, az őket tanító gyógypedagógusok és a gyermekotthonban dolgozó szakemberek vélekedésének tükrében.

Kulcsszavak: mérsékelt intellektuális képességzavar, különleges gyermekotthon, COVID-19 világjárvány

10.00-10.20 Svastics Carmen-Kozma Ágnes-Petri Gábor, „Adél önmagát adja, vele pontosan azt kapom, amit önmagából megmutat.” - értelmileg akadályozott emberek az online hírekben

A fogyatékos emberek kirekesztésének változó és új mechanizmusai 2021-2022 c. TÁRKI kutatás arra kereste a választ, hogy mik azok a főbb jogi, társadalmi, szociálpolitikai vagy diszkurzív mechanizmusok, amelyek mentén a fogyatékosokkal élő emberek társadalmi integrációja nagyrészt kudarcba fulladt az 1998. évi, a fogyatékos emberek jogait garantálni igyekvő törvény óta. Az előadás a médián keresztül megvalósuló diszkurzív kirekesztődést vizsgáló alapkutatás néhány eredményét mutatja be. A médiaelemzéséhez a Gemius webauditszolgáltató nézettségi adatai alapján a 24.hu-t, mint a leglátogatottabb online hírportált választottuk. A 2019. május 1. - 2022. április 30. közti hároméves időszakot vizsgáló kvalitatív, feltáró jellegű kutatás kiterjed a fogyatékosokkal élő embereket érintő jellemző témákra, valamint arra, hogy hogyan látja és láttatja a magyarországi online hírmédia a fogyatékosokkal élő embereket, milyen külső és belső jellemzőket tulajdonít nekik és milyen aktív és passzív szerepekben tünteti fel őket. A Google keresőmotorral nyolc keresőszóra és azok eltérő nyelvi változataira végzett online keresés összesen 1154 találatot adott, melyből végül 481 cikk került be az elemzésbe. Az értelmi akadályozottság keresőszavai 75 találatot adtak, ami végül 38 cikket eredményezett. Az elemzést a MAXQDA szoftverrel végeztük.

A legtöbb médiatudósítás a kultúra-életstílus témában íródott (17 db), második leggyakoribb téma a bűncselekmény-baleset volt (7 db), harmadik a szociális-jótekonyság (4 db). Az értelmileg akadályozott emberek – közülük is elsősorban a Down szindrómával élők – főként a kulturális életben jelentek meg mint színészek, sportolók, vagy modellek, igaz, ezen tudósítások nagyrészt külföldi eseményekről tájékoztatnak. A balesetekről és bűncselekményekről szóló tudósításokban az értelmileg akadályozott emberek sérülékenysége, kiszolgáltatottsága érhető tetten, mely akár elhanyagoláshoz és idő előtti halálukhoz is vezethet. A szociális-jótekonysági témák elsősorban az intézményi ellátásról, annak változásairól, valamint az ápolási díjról szóltak, ezekben a hírekben az érintettek mint a szociális ellátórendszer kedvezményezettjei, vagyis ellátottak jelentek meg. Ezen túlmenően megfigyelhető volt az újságírók részéről a téma értelmezési nehézségei, szóhasználatukban megjelent az 'értelmi, mentális, szellemi, pszichés vagy pszichiátriai fogyatékoság/állapot', az 'elmebetegség', a 'gyengeelméjűség' vagy 'gyenge elmeállapot', valamint többször keveredett az értelmi képesség és a mentális-pszichés állapot a leírásokban. A COVID pandémiára vonatkozóan alig volt érdemi utalás a cikkekben, azok is leginkább a maszkviselés szabályaival kapcsolatos információkat tartalmazták.

Köszönetnyilvánítás: A felmérést „A fogyatékos emberek kirekesztésének változó és új mechanizmusai” című OTKA kutatás (NKFI-azonosító: 132293) támogatta.

10.40-11.00 Erdős Réka, gyógypedagógus, Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon „Játsszunk együtt mindannyian!” Projekt gyakorlati megvalósítása óvodai szintén

Az előadás az úgynevezett „Játsszunk együtt mindannyian!” integrációs program céljait, megvalósításának folyamatát kívánja bemutatni 3-6 éves intellektuális képességzavarral élő szegregált óvodában nevelkedő gyermekek és ugyanilyen életkorú többségi óvodába járó gyermekek körében. A projekt a 2019/20-as tanévben lezajlott kísérleti fázis tapasztalatainak és a „Mindenkinek becsengettek!” program mintájának alkalmazásával zajlik a Csalogány Óvoda és egy harmadik kerületi többségi óvoda együttműködésének keretében. A gyógypedagógiai és a pedagógiai munka egyik nagy kihívása az integráció eredményes megvalósítása, a társadalom felkészítése a gyermekek, fiatalok befogadására és a fogyatékos gyermekek felkészítése a többségi társadalomban való részvételre. Megvalósításához a gyógypedagógusok és többségi nevelésben dolgozó óvodapedagógusok kapcsolatépítése, együttműködése kiemelt fontosságú. Közös munkájuk által enyhíthetővé válhat a szegregált környezet okozta úgynevezett „izolációs hatás”, erősödhet az

óvodapedagógusok integrált neveléssel kapcsolatos attitűdjének pozitív irányban történő változása. A megoldásban kulcsfontosságú tényező az együttnevelés, már minél korábbi életkortól kezdve. Alapvető célkitűzéseink a közös munkán, játékon alapszanak, megfelelő hangsúlyt fektetve a szociális, emocionális képességekre, készségekre, azok kiaknázására, fejlesztésére, mely által a gyermekek megismerhetik, megtanulhatják elfogadni egymást.

Kulcsszavak: intellektuális képességzavarral élő gyermekek, integráció, szociális készségek, elfogadás

11.00-11.20 Pál-Horváth Rita, Mede Perla, *A készségfejlesztő iskola számára kidolgozott pedagógiai diagnosztikai eszköz*

A gyógypedagógiai intézményekben a nevelési-oktatási munka alapjaként a tanulók adottságainak, képességeinek megismerésére és az elért fejlesztési eredmények objektív meghatározására mérési rendszert működtetünk. A mai készségfejlesztő iskolai gyakorlatban leginkább a PAC-2 (Pedagógiai Analízis és Curriculum) a leggyakrabban használt mérőeszköz. Több előnye ellenére eljárt felette az idő. Számos életpraktikus területet nem vizsgál, valamint újszerű tartalmakat nem jelenít meg, úgymint az infokommunikációs eszközök használatát, vagy az elemi munkavégző képességeket. A korszerűbb, jól használható mérőeszköz fejlesztésének igénye több intézmény gyógypedagógusaiban is megfogalmazódott. Négy készségfejlesztő iskola és egy felnőtteket ellátó intézmény gyógypedagógusai, valamint az ELTE BGGYK ATIVIK munkatársai team-munkában összefogva kezdték el egy új, széles körben használható mérőeszköz fejlesztését 2022. októberében. A munkafolyamatról és az elért eredményekről számolnak be az előadók.

11.20-11.40 Farkasné dr. Gönczi Rita, fogyatékosügyei tanácsadó, Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet, *Könnyen érthető kommunikáció, mint nyelven belüli fordítás a Gödöllői Városi Múzeum időszaki kiállításának KÉK tárlatleírási munkája során*

A könnyen érthető kommunikáció elméleti alapjai először a már gyakorlatban alkalmazott szabályrendszeréből épült fel, melyeket az elmúlt időszakban határtudományok ismereteivel bővítettem, így megalkotva a könnyen érthető kommunikáció definícióját, majd bővítve a meglévő módszertani tudást. A szakterület folyamatosan változó elméleti és gyakorlati eredményeiről idén 3. alkalommal szervezte meg a honlapközösségem az ELTE BGGYK-val közösen a Könnyen érthető kommunikáció, egyenlő esélyű hozzáférés című nemzetközi szakmai konferenciát. Az NSZI kötelékében pedig egy a közművelődés területén készültünk és készülünk a könnyen érthető kommunikáció alkalmazására. A jelen előadásom célja az eddig a szakirodalomelemzés során kidolgozott elméleti rendszer és a gyakorlati eredmények egy részének bemutatása, mely a szakirodalomelemzésen túl, határtudományi definíciók és szakkifejezések integritását is tartalmazza, ezzel kiépítve a közös nyelvet a könnyen érthető kommunikáció területén. A könnyen érthető kommunikáció a gyógypedagógián és fogyatékoságtudományon túlmutatva a nyelvészettudomány számára is értelmezhető a saját tudásstruktúrájában és a fordításelméleti keretben.

A Gödöllői Városi Múzeum „Gödöllő a frontvonalban” című kiállítás tárlata könnyen érthető kommunikációval elkészült változata megjelenik a kiállítói térben. Ennek a munkának a tapasztalatai jelennek meg az elméleti kidolgozásban és a Magyar Nemzeti Múzeummal kötött együttműködés alapján a Nyitott terek – inkluzív múzeumok című projektben.

Kulcsszavak: könnyen érthető kommunikáció, intralingvális fordítás, nyelvi- nem nyelvi jelek, könnyen érthető kommunikáció szakmai konferencia, Nyitott terek konferencia

11.40-12.00 Feketéné dr. Szabó Éva, Gruber Mónika, *A konduktor, mint neuropedagógus, a team munkában*

Szakmai célunk a konduktív nevelési rendszer eredményeinek sokoldalú megismertetése, a különleges értékeken túl a humán tényezők megértése, helyének kijelölése, beillesztése a pedagógiai tudományok közé. Mi teszi ezt a hivatást egyedivé, megkülönböztethetővé, ugyanakkor tetszőlegesen bővíthetővé, összecsatolhatóvá más, kiegészítő tudományos ismeretekkel, terápiás jártasságokkal? Fontos törekvés a konduktori hivatás tartalmát átláthatóvá, szakmai teamen kívül és belül érthetővé, ismertté tenni. A KN módszer dinamikus interakción keresztül aktiválja és serkenti a sérült idegsejtek kommunikációját, folyamatos visszajelzéssel megerősíti a helyes megoldás módokat. A komplex pedagógiai módszerek mellett a lélektani folyamatok törvényszerűségeit is felhasználjuk a későbbi integrációra való törekvésünkhöz. Fontos a hivatásunk transzparenciája, ennek érdekében áttekintjük azt a sokoldalú, egymásra épülő fejlődési lehetőséget, amivel a konduktor alátámasztja azt az alapelvet, hogy a gyermek fejlesztésének összefogó, integráló szakembere lehet egy szakmai team részeként. A konduktor minden fejlesztő, rehabilitáló, támogató ágazatban jól tudja hasznosítani alapvető, és integrált neurológiai, neuropszichológiai, gyermeklélektani, oktatásméleti és módszertani ismereteit, jártasságait, képes pedagógiai kompetenciáit mozgósítani, facilitálni a rehabilitáció eredményeinek támogatását a differenciált igényeknek megfelelően. Jellemző attitűd a konduktorok részéről az alapvégzettség kiegészítésére való törekvés az együttműködés sikeressége érdekében. Az egymásra épülő és bővülő ismeretek, képesítések megszerzésével a konduktor magabiztosabb tagja lehet a szakmai teameknek minden fejlesztő ágazatban.

Kulcsszavak: szakmai transzparencia, határterületi tudás, bővülő ismeretek, konduktori hivatás és a neuropedagógia kapcsolata, team munka

12.00-12.20 Anton Edit, *Az érzékenyítő foglalkozások tapasztalatai*

Az óvodai érzékenyítő foglalkozások tapasztalatait kívántam felmérni és realizálni a kutatásommal. Vizsgálatom szerint erre a sikeres együttnevelésre megoldás lehet a korai életkorban bevezetett, a befogadó nevelést előkészítő illetve kiegészítő érzékenyítő foglalkozás, amely átszövi a nevelési évet és aktívan bevonja a szülőket. Azért választottam célcsoportnak a szülőket, mert az empatikus, nyitott, toleráns, kíváncsi attitűdöt a gyermek nagyban a környezete reakciói, hozzáállása alapján sajátítja el. Itt a felnőttek azok, akik megkönnyíthetik és esetleg meg is nehezíthetik a másság elfogadását. Kutatásom alapját az önkitöltős kérdőív alkotta, melynek előnyei és hátrányai is érződtek. Értékes és sikeres vizsgálatot zártam, melyben megállapítást nyert, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni az eseménysorozatok szülői tudatosítására, talán nagyobb nyomtatékot kaphatna a szülői tájékoztatókban, megbeszéléseken, levelezésekben. Élőbbé kellene tenni a programokat a szülők számára, esetleg olyanokat szervezni, amely kimondottan nekik szólna. Itt megtörténhetne a szülői ismeretszerzés, tapasztalatcsere, és a pedagógusok is bizonyíthatnák rátermettségüket, szakmaiságukat. Ez sokaknak segítené eloszlatni az afféle aggályokat, amelyek megfogalmazódnak bennük az inklúzív neveléssel kapcsolatban.

12.20-12.40 Bodor Klára Sarolta, *A vizuális nevelés élménypedagógiai művészetterápiái megközelítése*

A vizuális nevelés is, mint minden tantárgy, része a gyermekek fejlesztésének, különösen alkalmas rá, hogy élmény-szerű, sikerekkel önbizalmat adó, az alkotó folyamat segítségével felszabadult kommunikációs csatorna legyen a diákok és környezetük között. A módszer a klasszikus rajztanítás elemeinek egyszerűsített magyarázata, az akadémikus alapokhoz visszatérve irányított alkotással kezdünk, majd tantárgyi integrációs elemek és viszonyítási pontok használatával fokozatosan eljutunk az önálló redukcióig, kompozícióig, kifejezésig. Ebben a folyamatban apránként majd egyre hangsúlyosabban jelenik meg az önállóság, a fantázia szerinti, kifejező alkotás. Kiteljesedéshez vezet

út művészi megnyilvánulásokig, majd a tehetséggondozásig, melynek igenis létjogosultsága van EGYMI-ben, valamint mérhetővé, láthatóvá válnak eredményeink a pályázatokon elért sikereinkben. Szeretném részleteiben bemutatni, megosztani az egyedi metódust melyet alkalmazok, valamint segítséget nyújtani az adaptálásához.

Kulcsszavak: élménypedagógia, művészetterápia, tehetséggondozás, jó gyakorlat bemutatás

12.40-13.20 Ebéd

13.20-13.40 Szabó Mónika, *Kendeh-Szabó bőrrönd- pedagógiai diagnosztikai lehetőség a mérsékelt intellektuális képességzavart mutató tanulók általános iskolájában*

10 évvel ezelőtt kezdtük el kiváló munkatársaimmal, Szabó Borbálával, Kendeh-Kirchknopf Orsolyával, és Galgóczy Annával kidolgozni egy olyan szempontsört, amely segíti az óvodás és általános iskoláskorú gyermekek képességstruktúrájának gyors megismerését, ezáltal hatékonyan támogatja a gyógypedagógiai fejlesztés tervezését. 2014. júniusában a MAGYE konferencián mutattuk be először eszközünket. Ekkor kezdődött el, egy több évig tartó közös munka az ELTE gyógypedagógiai karával, ahol képzés keretén belül szerettük volna eljuttatni a pedagógiai diagnosztikai eljárást a kollégáinkhoz. Sajnos ez az út nem valósulhatott meg. Az elmúlt években folyamatosan azon gondolkodtam, hogyan tudnám tovább vinni, milyen formában lehetne a már elkészült eszközt a szakmai munka megsegítésére használni, az azóta nagymértékben megváltozott oktatási környezetben. Jelen előadásomban szeretném röviden bemutatni ismét az eszközt, és azt, hogy milyen változtatásokat vélek feltétlenül szükségesnek, ahhoz, hogy a Kendeh-Szabó bőrrönd eljuthasson a gyógypedagógusokhoz.

Kulcsszavak: Diagnosztika, mérés, képességterületek, értelmi akadályozottság, egyéni fejlesztési terv

13.40-14.00 Kovács Gábor, *A fogyatékossgal élő emberek munkaerőpiaci lehetőségei és az innovációk*

A 20. századi gazdasági növekedési elméletek egyik alappillére az innovációra épülő gazdaság kibontakozása az intézmények, a vállalkozások és a technológiák fejlődésével a szociális és foglalkoztatási struktúrákat is átrendezi. A sérülékeny társadalmi csoportok pozíciójának változása, társadalmi mobilitása sokkal jobban követi a negatív gazdasági folyamatokat az érdekeiket sikeresebben érvényesítő, az innovációs gazdaságokban versenyelőnnyel rendelkező rétegeknél. A makroszintű gazdasági változások jótékonyan járultak hozzá a foglalkoztatási szint dinamikus emelkedéséhez, addig egy bekövetkező recesszió várható következményeinek hatásai ezt a tendenciát fékezheti, sőt meg is fordíthatják azt. A sérülékeny társadalmi csoportok munkapiaci helyzetének javítására nem csupán az állami intézményrendszer fejlesztése, új jogszabályok életbe léptetése, hanem a munkapiaci innovatív kezdeményezések: foglalkoztatási programok, szolgáltatások célzott támogatása hozzájárulhat hozzá. Az önálló életvitelt támogató technológiai fejlesztésekkel sokkal több lehetőség áll rendelkezésre a gazdaságok számára, hogy a fogyatékossgal élő emberek foglalkoztathatóságát javítsák, mégis lassan jutnak el a fejlett technológiák rendelkező iparágak odáig, hogy az innováción alapuló adekvát foglalkoztatási gyakorlatok elterjedjenek. Az sem egyértelmű, hogy a technológiai innovációk, amelyek önmagukban az egyenlő esélyű hozzáférést lehetőségét biztosítják, valóban elegendőek ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő emberek munkapiaci mobilitása javuljon.

Kulcsszavak: innováció, munkahelyek megtartó ereje, munkapiaci részvétel

14.00-14.20 Megvitatás, a szakosztályi nap zárása

Felnőtt fogyatékosügyi szakosztály

Szakosztályvezető: Némethné Varga Viktória

„Önállósodás- a mindennapok lehetőségei felnőtt fogyatékosként”

9.00-9.30 Némethné Varga Viktória gyógypedagógus, szociálismunkás, Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Göncz Árpád Szociális Intézmény, *Önállósodás- a mindennapok lehetőségei felnőtt fogyatékosként*

9.30-10.10 Pap Ágnes, gyógypedagógus elnök, Értelmi Sérülteket Szolgáló Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Országos Szövetsége (ÉTA), *A fogyatékossgal élő emberek támogatásának lehetőségei-buktatói egy országos hatáskörű érdekvédelmi szervezet tevékenységének tükrében, különös tekintettel az értelmi és halmozott fogyatékossgal élőkre*

Az Értelmi Sérülteket Szolgáló Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Országos Szövetsége (továbbiakban ÉTA) egy országos hatáskörű nonprofit közhasznú szervezet. Célja, hogy érdekvédelmi tevékenységével, szolgáltatásával, szakmai programjaival támogassa a tagszervezeteihez tartozó családokat, szakembereket, segítőkét. Mint ernyőszervezet rálát azokra a lehetőségekre, hiányokra, amelyek a mindennapok során felmerülhetnek akár a felnőtté válás, akár a felnőtt lét tekintetében a fogyatékos emberek mindennapjaiban. Az ÉTA 25 éves működésének tükrében világít rá a mindennapok, a szabadidő, a munkavállalás és az önállósodás területeire.

10.10-10.50 Zahoránszky Mária, gyógypedagógus EGYMI intézményegység-vezető, Miskolci Éltes Mátyás Óvoda, Általános Iskola és EGYMI, *Lépésenként az életbe – a nagy lépések ideje*

A nagy lépések ideje a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskolából kilépve, a felnőtté váló fiatal súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára 16-23 éves korukban realizálódik. Az iskolás éveket követően - sok esetben az állandó otthoni környezetben, vagy a szociális ellátórendszer szolgáltatási rendszerében működő intézményekben találják magukat. A fejlesztő nevelés-oktatás tervezésekor tehát hangsúlyokat kell kapjon a felnőtté válás időszakába lépő súlyosan-halmozottan fogyatékos személy életútjának áttekintése a kikerülési utáni időszakot vizsgálva. A fiatal felnőttkor és ifjúkor mindenképp erre célzottan beépített tartalmakat feltételez, ennek lehetőségeit tekintem át előadásomban.

10.50-11.10 Szünet

11.10-11.40 Dorkó Ildikó, intézményvezető helyettes Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, Csilla Háza Páty Integrált Intézmény Támogató Szolgálat, *Fogyatékkal élő fiatalok életterének támogatása egy pest-megyei támogató szolgálat eszközeivel*

Előadásomban a támogató szolgálatunk működésén keresztül kívánom bemutatni, hogy hogyan kapcsolódunk az egyes ellátottjaink és családjaik életéhez, hogyan szervezzük a mindennapi rutinfeladatok ellátását és a magasabb szintű szükségletek kielégítését célzó tevékenységek segítségét. Igyekszem kitérni arra, hogy az ellátotti igények, a szakmai előírások/elvek és a támogató szolgálat lehetőségei hogyan tudnak találkozni, és melyek azok a területek, ahol a valós, megalapozott szükségletek ellenére sem tudunk kellő módon kapcsolódni – a kapcsolódást hátráltató okok őszinte számbavételével. Az előadás technikai formája: PPT segítségével frontális előadás és interaktív záró szakasz a közönség részvételével

11.40-12.10 Némethné Varga Viktória gyógypedagógus, szociálismunkás, Intézmény: Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, *Délelőtt elhangzottak összefoglalása, következtetések, javaslatok, saját történetek.*

12.10-13.30 Ebédszünet

13.30-14.10 Szabóné Busi Juliánna, egységvezető gyógypedagógus, egységvezető Budapest Főváros XV. kerület Göncz Árpád Szociális Intézmény Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona *„Az egyik ember él. a másik csak megöregszik” (Perlaki-Prasser Lajos) Értelmi fogyatékos emberek fizikai-, mentális-, pszichés-, egészségének megőrzése és személyiségük fejlesztésének lehetőségei – a művészetek, a sport és a szabadidő hasznos eltöltése által – felnőtt korban.*

A fejlesztő munka csak akkor lehet eredményes, ha ismert, hogy mit jelent a felnőtt ember életében az értelmi akadályozottság. Fontosnak tűnik, annak belátása, hogy az organikus- genetikai károsodás önmaga még nem mutatja be az értelmi akadályozottságot, hanem a károsodás pszicho-fizikai eltérésként perszonális-szociális folyamatot vált ki, és ez az értelmi akadályozottság komplex képének kialakulásához vezet. Az értelmi akadályozottsággal élő ember ezért egész életén át pedagógiai és szociális segítséget igényel. A szociális adaptációs akadályok a felnőttkorban sokkal erőteljesebben jelennek meg, mint iskoláskorban. A nevelés célja nem csupán hosszú idejű intellektuális segítség, irányítás a fejlődésben, hanem legalább annyira az adaptív viselkedés, magatartás kialakítása és a szociális kompetencia elérése, valamint a személyes és szociális integrációra törekvés. A kísérésben az embert középpontba helyező gondolkodással szükséges a közös vonásokra, szükségletekre gondolni, és azok kielégítéséhez hozzájárulni. A jó életminőség megőrzésének alapfeltétele a fizikai- és mentális aktivitás megőrzése, a harmonikus, kiegyensúlyozott lelkiállapot, a társadalmi részvétel. A legboldogabb emberek azok, akiknek érdekes gondolatok járnak a fejükben, akik tudásuk és személyiségük fejlesztését szórakozásnak tekintik. Ők azok, akik kedvelik a jó zenét, az érdekes könyveket, a szép képeket, az izgalmas filmeket, a tartalmas beszélgetéseket és a jó társaságot. Ők nem csupán önmaguk boldogok, de boldogság forrását jelentik mások számára is. Előadásomban olyan példákat és jó gyakorlatokat mutatok be, a művészeti nevelés, a sport és a szabadidős tevékenységek területéről, melyek hozzájárultak a felnőtt értelmi fogyatékos emberek önmegvalósításához, ahhoz, hogy élet legyen az éveikben és boldogok legyenek.

14.20-14.40 Szünet

14.30-15.00 Svastics Carmen tanársegéd, szaknyelvi oktató-Általános Gyógypedagógiai Intézet ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, *Svastics Carmen Drs., Dr. Csillag Sára, Dr. Hidegh Anna Laura, Dr. Győri Zsuzsanna: Vaktában vállalkozók? – a vállalkozás, mint munkalehetőség fogyatékosokkal élő emberek számára*

A fogyatékosokkal élő emberek foglalkoztatottsága még mindig alacsony mind nemzetközi, mind hazai viszonylatban, ami széleskörű társadalmi és gazdasági következményekkel jár. Ugyanakkor az önfoglalkoztatóvá válás, saját vállalkozás indítása megoldást jelenthet a szegénységgel és a hátrányos helyzettel is összefüggő alacsony munkaerő-piaci részvételre. A vállalkozóvá válás elősegítheti a munkaerőpiaci és társadalmi részvételt és magasabb életminőséget is eredményezhet. Az önfoglalkoztatás ráadásul szorosan kapcsolódik az EU foglalkoztatási és növekedési stratégiájához (Európa 2020), melyben a vállalkozói szellem kulcsfontosságú. A témában mindeddig első hazai kutatás alapján az előadás célja, hogy bemutassa a fogyatékosokkal élő vállalkozók motivációit, az előttük álló kihívásokat és akadályokat, valamint sikereket.

15.00.-15.10. Némethné Varga Viktória gyógypedagógus, szociálismunkás, Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, *A szakmai nap összefoglalása, jövő tervezés*

Hallássérültek pedagógiája szakosztály

Szakosztályvezető és levezető: Ványi Lászlóné

9.00-9.20 Nagyné Heidenwolf Erzsébet szurdopedagógus, utazótanár, munkaközösség-vezető, Fábiánné Bárány Zsuzsanna szurdopedagógus, utazótanár, Somogy Megyei Duráczky József EGYMI, *Kapcsolat a kötelező újszülöttkori hallásszűrés és a korai hallókészülékellátás között*

A 2016-ban bevezetett kötelező újszülöttkori hallásszűrés hatására megváltozott a korai életkorban hallókészülékkel ellátott gyerekek száma. A mérések tapasztalatairól, és az ellátás változásáról számolnak be az intézményünk audiológiáján dolgozó szakemberek.

Kulcsszavak: korai hallásszűrés, audiológiai ellátás, koragyermekkori intervenció

9.20-9.40 Dévényi Ildikó, általános iskolai intézményegység-vezető, Cházár András EGYMI, *Tehetséggondozás a Cházár András EGYMI –ben*

Az előadásból egy tíz éven át tartó tehetséggondozó tevékenység folyamatát és eredményeit ismerhetjük meg. Bemutatásra kerül, hogy hogyan valósult meg egy halmozottan hátrányos helyzetű hallássérült tanuló komplex személyiségfejlesztése és tehetséggondozása az általános iskolai irányelvek tükrében. Továbbá kiderül, hogy hogyan segítette az anyanyelvi kompetencia fejlesztése a sikeres tanulmányi eredmények elérését, a többségi középiskolába történő sikeres integrációt. A prezentáció rámutat a különböző területeken dolgozó szakemberek együttműködésének fontosságára is, ami annak érdekében valósult meg, hogy a tanuló pályaválasztása sikeres legyen.

Kulcsszavak: hallássérült tanulók, tehetséggondozás, komplex személyiségfejlesztés, szakmai együttműködés, integráció, pályaválasztás

9.40-10.00 Magyariné Szép Hajnalka Ágnes, Szekszárdi EGYMI, *Jógyakorlatok, megújuló módszertár hallássérült gyermekek integrációja során, avagy: Jógyakorlatok „középiskolás fokon”*

A Tolna vármegyei hallássérült gyermekek integrációját mutatja be az előadó, különös hangsúlyt fektetve a felső tagozatos és a középiskolás tanulókkal folytatott jó gyakorlatra. Az előadásban kitér a Szekszárdi EGYMI - Utazó Gyógyepedagógusi Hálózat rövid bemutatására, a megújuló és változatos módszer- és eszköztárra, az egyéni képességek, életkor és az érdeklődés figyelembevételére, az innovatív szemléletre és kreativitásra, valamint az IKT eszközök használatára és a pozitív érzelmi hatások szerepére.

Kulcsszavak: hallássérült tanulók, integráció, módszerek, eszközök

10.00-10.20 Szabó János tanító, oktatás-informatikus, Somogy Megyei Duráczky József EGYMI, *Informatikai tehetséggondozás a kaposvári Duráczky EGYMI iskolájában*

A tehetséggondozó programok során kidolgozott modellek bemutatását vállalja az előadó. A program hallássérült gyerekeket is érint. Új tervezett projektek is ismertetésre kerülnek, amelyek megmutatják, hogy miként lehet szemléletesen hallássérült gyerekeknek bemutatni azt, hogy mi a mesterséges intelligencia, a gépi tanulás, és a vizuális programozási környezetben hogyan tudnak ők is ilyen alkalmazásokat készíteni. Ezek a lehetőségek még a többségi oktatásban is újdonságnak számítanak.

Kulcsszavak: hallássérült tanulók, tehetséggondozás, informatika

10.20-10.40 Cházár Alkotó Műhely, Cházár András élete – életrajzfilm

A film életrajzi és szakirodalmi források alapján mutatja be azt a szociálisan érzékeny embert, akinek a magyar gyógypedagógia megszületése köszönhető. Cházárt saját családi tragédiája arra készítette, hogy mások nyomorúságán segítsen, hogy a magáét feledhesse. Életében áldozatos szervezőmunkájáért nem kapta meg a neki járó elismerést, de a hálás érintettek – hallássérültek, gyógypedagógusok, szülők – Vácon és Jólészen nagy tisztelettel emlékeznek rá. A film is ennek szellemében készült el a magyar esélyegyenlőség úttörőjéről.

Kulcsszavak: gyógypedagógia történet, esélyegyenlőség

10.40-11.00 Csekné Kudomrák Gyöngyi, szurdopedagógus, iskolai intézményegység-vezető, Gyurina Éva szurdopedagógus, intézményvezető, Somogy Megyei Duráczy József EGYMI, Borbély Sándor Országos Tanulmányi Verseny - újratervezés

A hallássérült tanulók országos tanulmányi versenyét a korábbi formájában egyre nehezebb volt megszervezni. A speciális iskolákban jelentősen lecsökkent és megváltozott a gyerekek összetétele, emiatt az iskoláknak gondot okozott a versenyzők kiválogatása és a csapatok összeállítása. Ezért az érintett iskolákkal történt egyeztetés alapján egy más, tartalmában komplexebb verseny kidolgozását kezdeményeztük, melynek tapasztalatait osztjuk meg az előadók az érdeklődő kollégákkal.

Kulcsszavak: hallássérült tanulók, tanulmányi verseny

Látássérültek pedagógiája szakosztály

Szakosztályvezető: Garai Szilvia

Üléselnök: Garai Szilvia

9.00-9.20 Gombás Judit, Csákvári Judit, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, *Súlyos fokban látássérült szülők és látó gyermekük korai kommunikációja*

Háttér és célok: Az újszülöttek már néhány napos koruktól figyelnek a felnőttek kommunikációs jelzéseire, ezek között a tekintetre is. A csecsemő-szülő kommunikáció sokat kutatott terület, azonban jóval kevésbé körüljárt kérdés, hogy miként hat egy látó csecsemő kommunikációjának fejlődésére, ha elsődleges gondozója vak vagy súlyos fokban látássérült személy.

Módszer és minta: Előadásunkban szisztematikus irodalomelemzés során a vak vagy súlyosan látássérült szülőre, szülőiségre irányuló 2000-2023 között angol nyelven megjelent tudományos cikkeket gyűjtöttük össze, közel százat. Ezek közül 5 cikk foglalkozik hangsúlyosan a csecsemő-szülő közötti kommunikációval (2013-2018).

Eredmények: A kutatások összehasonlító vizsgálatok, melyben kontrollként látó diádokkal vagy látó szülő csecsemőivel dolgoztak. Az eredmények szerint a vak vagy látássérült szülő és látó gyermeke kommunikációjában tetten érhető a csecsemők inkább válaszkész, kevésbé kezdeményező viselkedése; a fizikai kontaktus és a vokalizáció/verbális kommunikáció nagyobb aránya; a tekintet keresése a csecsemő részéről kevésbé hangsúlyos a látássérült gondozóval való interakcióban. Mind az öt cikk kiemeli, hogy a látássérült szülők csecsemői látó gondozóval rugalmasan alkalmazkodnak az új helyzethez és módosítják kommunikációs stratégiáikat.

Következtetések: A látó csecsemő - látássérült gondozó közötti kommunikáció meglepően kevésbé kutatott terület. A feldolgozott tanulmányok egyhangúlag kiemelik, hogy a vak szülők gyermekei sikeresen váltanak stílust attól függően, hogy kommunikációs partnerük látó vagy látássérült személy, és rugalmasan képesek váltani a vak és a látó emberekkel alkalmazott kommunikációs modalitások között is, ami a csecsemő nagyfokú agyi plaszticitását és a specifikus társas környezethez való alkalmazkodást támasztja alá.

Kulcsszavak: vak vagy látássérült szülő, látó csecsemő, kommunikáció

9.20-9.40 Krausz Zsófia, Gombás Judit, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, *Vak apák gyermekneveléssel kapcsolatos tapasztalatai*

Háttér és célok: E kutatás a vak és aliglátó édesapák gyermeknevelési tapasztalatait vizsgálta. Célja volt feltárni, hogy az apák milyen látássérülésből fakadó nehézségekkel küzdenek, az esetleges akadályokat milyen stratégiák segítségével küzdik le, milyen szülői szerepükkel kapcsolatos visszajelzéseket kapnak környezetüktől és ők hogyan élik meg apaszerepüket. A nemzetközi és hazai szakirodalomban egyaránt kevés információ áll rendelkezésre a látássérült apák gyermeknevelési tapasztalatairól.

Módszer és minta: A kvalitatív kutatás során félig strukturált interjúk felvételére került sor, melyekben 10 magyar, 12 évnél fiatalabb gyermeket nevelő vak apa vett részt. Vizsgálati módszerünk a tartalomelemzés volt.

Eredmények: A megkérdezettek a gyermekgondozás, tájékozódás és közlekedés, szabadidős tevékenységekben való akadályozottság, biztonság és elővigyázatosság terén tapasztaltak nehézségeket. A gyermekvállalás és -nevelés kapcsán a családjuk, egészségügyi szakemberek, pedagógusok és szülők attitűdje támogató-segítőképző vagy ellenző-elutasító volt. A

gyermeknevelésből kivétel nélkül kivették részüket, feladatának azonban legtöbbször az anyagi biztonság megteremtését tartotta.

Következtetések: Kutatásunk eredményei azt mutatják, hogy a nehézségek megoldása függ attól, hogy szerzett vagy veleszületett-e az apa látássérülése, illetve, hogy az anya látássérült-e. A látássérülés főként a feladatok elvégzésének idejében és hatékonyságában okoz nehézséget. A környezettől kapott segítség vagy annak hiánya nem befolyásolja a gyermek körüli teendők ellátását, valamint arra sincsen hatással, hogyan él meg a megkérdezett férfiak apa szerepüket.

Kulcsszavak: vakság, látássérülés, apaság, gyermeknevelés

9.40-10.00 Garai Szilvia, Szemerei Éva, Gyengénlátók EGYMI, Vakok EGYMI, *Az integráltan nevelt és oktatott látássérült gyermekek és tanulók gyógypedagógiai ellátásának anomáliái*

A két speciális, országos feladatkörű EGYMI, a Gyengénlátók EGYMI és a Vakok EGYMI több évtizede segíti az integráltan tanuló látássérült gyermekek és tanulók integrációját, a befogadó intézményeket, pedagógusokat. Szakmai programjaik, segítő szolgáltatásaik ingyenesen vehetők igénybe. Ennek ellenére az eddigi gyakorlat azt mutatta, hogy a segítségnyújtás, az intézményekkel való kapcsolatfelvétel az esetek döntő többségében az EGYMI-k kezdeményezésére indul el, mintha a befogadó intézmények nem lennének érdekeltek a speciális módszertani megsegítés igénybevételében. Az országos EGYMI-k tapasztalata szerint az integráció sikeressége nagy mértékben függ az előkészítéstől, a pedagógusok előzetes felkészítése kulcsfontosságú a látássérült gyermekkel szembeni helyes pedagógiai attitűd kialakulásában, a megfelelő módszerek és a speciális segédeszközök megválasztásában. Ennek érdekében az EGYMI-k törekedtek a proaktivitásra: a kijelölt integráló intézményeket hivatalos levélben tájékoztatták az általuk nyújtott szolgáltatásokról. A megkeresésekre reagáló, előzetesen felkészített intézményekben a tanulókkal kapcsolatban sokkal kevesebb problémát jeleztek, mint ott, ahol nem kaptak előzetes információt a látássérülésről és az adott látássérült gyermekről. Az utóbbi két tanévben jelentős változás állt be az ellátás terén, az EGYMI-k nem értesülhetnek a kijelölt intézményekről, ezáltal hivatalos megsegítő intézményből gyakorlatilag egy választható szolgáltatást nyújtó szervezetté váltak. Jelenleg még csak sejtethető, hogy ez milyen hatással lesz a különböző fokban látássérült tanulók integrációjára. Az EGYMI-k ugyanakkor fontos szakmai bázist is jelentenek az ország többi részén, gyakorlatilag „magányosan” dolgozó látássérült szakos gyógypedagógusok számára. Pillanatnyilag csak az EGYMI-k rendelkeznek többé-kevésbé naprakész adatbázissal arról, hogy az ország mely területein dolgozik elérhető szakember. Ennek alapján a szakszerű rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztést kapó gyermekek és tanulók eloszlása az ország területén nagyon egyenetlen képet mutat. Az is szembetűnő, hogy a Gyengénlátók EGYMI önmaga ugyanannyi gyermeket és tanulót lát el (az ország egész területéről), mint az országban működő összes szakember együttvéve. Mindezekből egyértelműen körvonalazódik az integráció jogszabályi és szakmai feltételei között feszülő ellentét, amely megmutatkozik az óvoda- és iskolaválasztási nehézségektől kezdve a sikertelen integrációból a speciális iskolába történő váltáson keresztül a pályaválasztásig, a köznevelés minden területén. A látássérült tanulók esélyegyenlősége, és végső soron a társadalmi integrációja kerül veszélybe azáltal, hogy a speciális gyógypedagógiai megsegítés számukra és intézményeik számára az utóbbi időben még nehezebben elérhetővé vált.

Kulcsszavak: látássérültek, integráció, rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztés, iskolaválasztás

10.00-10.20 Dr. Lendvai Lilla, ELTE PPK Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Intézet, *Bullying és perifériára szorulás: a látássérült diákok iskolai tapasztalatai*

Háttér és célok: Az integráltan tanuló látássérült diákok jellemzően peremhelyzetbe kerülnek az osztályon belül, valamint az iskolai zaklatásnak is kitettebbek kortársaiknál, de a bullying a szegregált intézményekben is jelen van (lásd pl. Somorjai, 2008; Perlusz, 2008). Vizsgálatunk célja volt feltárni,

hogy a látássérült felnőttek hogyan élték meg az oktatási intézményekben töltött éveiket, és mi jellemezte kortárskapcsolataik alakulását.

Módszer: A mintában szereplő 31 látássérült (vak, aliglátó és gyengénlátó) személy között szerepelt veleszületett és szerzett látássérüléssel élő résztvevő is. A félig strukturált interjúkat kvalitatív tematikus elemzéssel elemeztük. Kutatási kérdéseink: „Milyen módon jelennek meg a látássérült személyek tapasztalataiban és percepcióiban az egyes oktatási intézményekben szerzett tapasztalatok? Hogyan emlékeznek vissza, mi jellemezte a kortársak attitűdjét?”

Eredmények: A látássérült diákok az integrált és a szegregált intézményekben is találkoztak iskolai zaklatással, melyek kezelésében a pedagógusok fellépése mellett a szülők és az osztálytársak szüleinek szerepe is meghatározó tényező volt. Szerzett látássérülés esetén jellemző volt a csoporton belüli státuszvesztés. A látássérült diákok a rideg integráció során peremhelyzetbe kerültek. A bullying a verbális bántalmazástól a fizikai és szexuális abúzusig számos formában megjelent.

Következtetések: A pedagógusok normateremtők, attitűdjük és konfliktuskezelési módjaik kiemelt jelentőségűek. Az oktatási intézményekben jelentős a megfelelő kortársközösség kialakítására való igény, illetve a peremhelyzetbe került diákok megsegítése mellett a bullying hatékony kezelése is nélkülözhetetlen lenne.

Kulcsszavak: látássérült diákok, bullying, integrált oktatás, szegregáció, peremhelyzet

10.20-10.40 Szemerei Éva, Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Kollégiuma és Gyermekotthona, Szexedukáció a Vakok Iskolájában

„A szexuális nevelés mindazoknak a feladata, akinek feladata a nevelés”. Dr. Szilágyi Vilmos

Miről beszélünk, amikor szexedukációról beszélünk? A felvilágosításról, vagy ennél többről? Mikor kellene ennek megtörténnie: kamaszkorban, már előbb, vagy folyamatos tanulásról van szó? Kinek a feladata ez: tanáré, nevelőtanáré, szülőé, védőnőé? Várjuk meg, míg a gyerek kezdeményez, vagy menjünk elé, hozzuk szóba a témát? Tervezzünk különórát, szervezzünk projektnapot, vagy építsük be mindenhová a tanmenetben, ahol lehet? Évfolyamonként? - vagy inkább érettségi szint szerint? Fiúknak, lányoknak közösen? - vagy nemenként külön-külön? Milyen eszközökkel, hogy végezzünk szexedukációt vak gyerekek, fiatalok közt? Többek közt ezek a kérdések fogalmazódtak meg bennem, amikor 2020-ban „A szexuális nevelés holisztikus szemléletű megújítása a Vakok Iskolájában” címmel nyújtottam be mesterpedagógusi pályázatomban. Előadásomban bemutatom, hogy az eltelt két és fél évben milyen lépéseket tettünk intézményünkben a szexuális nevelés megújítása érdekében, hol tartunk most ezen az úton.

Kulcsszavak: szexuális nevelés, vak fiatalok, intézményi szexedukáció

10.40-11.00 Bíró Csaba, Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Kollégiuma és Gyermekotthona, „Kívül tágasabb” – új utakon a látássérült diákok teljesebb integrációja felé

Ahhoz, hogy a befogadás fő színterét jelentő osztályközösségben, vagy fiatal felnőttek esetében, az első munkahelyen a lehető legkisebb ellenállásba ütközzön a sérült személy fogadása, fel kell készíteni a látássérült embert, járatosná kell tenni őt a szűkebb- és tágabb környezetében élők világában. Ezen szemlélet szolgálatába állítottam 2019-ben indult pedagógus mesterprogramomat. A projekt célja egy tájékoztató kiadvány készítése, amely elsősorban a látássérült fiatalokat szólítja meg, közvetlen hangon, szórakoztató formában; ugyanakkor a tudományos tényekre (vizsgálatok, interjúk, szakirodalmi adatok összegzése) alapozva kíván használati útmutatót adni számukra - szándékosan túlzó kifejezéssel élve, a „látók társadalmában” történő eligazodásban. Az előadás

központi témája a többségi diákok körében felvett attitűdvizsgálati kérdőívek eredményeinek bemutatása és az eredményekből levont következtetések megosztása a hallgatósággal, de betekintést kívánok nyújtani a projekt teljes történetébe, elméleti háttérébe is.

Kulcsszavak: befogadás, látássérült fiatalok, integráció, attitűdvizsgálat

11.00-11.20 Nagyné dr. Berke Mónika, Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, *A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) szolgáltatásai*

Az MVGYOSZ mint országos érdekképviseleti szervezet a 21 tagedyesületében kb. 10000 tagot tart nyilván, és országos szinten több, mint 82000 látássérült embert képvisel. A szervezet munkájában az érdekképviseleti munka mellett nagy hangsúlyt kapnak azok az életvitelt könnyítő szolgáltatások, amelyeket az alábbiak szerint mutatok be:

- Hangoskönyvtár: szórakoztatás, tanulás, akadálymentesség
- Távszem: Távoli segítségnyújtás látássérült emberek számára
- Tankönyvadaptáció: akadálymentes tanulás, információszerzés.
- Jövő Kilátásai program: minden, ami nem tankönyv.
- Segédeszközbolt: tanulást segítő eszközök, tagkedvezmény, KELLO.

Kulcsszavak: hozzáférhető tanulás, digitális kompetenciafejlesztés, akadálymentes taneszközök.

11.20-11.40 Dr. Hoffmann Maria Rita, *Életutak néhány percben – Élettörténetek és a láthatatlan épségizmus diszkurzív elemzése*

A fogyatékos, így a vak emberek média-megjelenésének szemléletformáló ereje vitathatatlan, épp ezért minden, a megjelenést felkínáló alkalom egyben lehetőség is a társadalmi inklúzió előmozdítására. Az utóbbi évtizedek tudományos diskurzusa számos vonatkozásban állítja érdeklődése középpontjába a vak emberek ábrázolását és önábrázolását. Jelen kutatás az MTVA által, 2022-ben 11. alkalommal rendezett „Jónak lenni jó” című jótékony célú kampány során bemutatott rövid portré-filmek önábrázolási stílusára koncentrált. A 2022-es évi kedvezményezettje ugyanis a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, így vak emberek számára nyílt lehetőség, hogy hozzájáruljanak a magyar társadalom vak emberekkel kapcsolatos szemléletének befolyásolásához. E kutatás célja, szemléltetni, milyen módon beszélnek magukról, nehézségeikről, saját és a velük szemben támasztott elvárásokról a portréfilmek főszereplői. Cél továbbá megválaszolni a kutatás kérdéseit, hat-e és amennyiben igen, milyen mértékben önmaguk pozícionálására, lehetőségeik újrakeretezésére az épségista paradigma és társadalmi elvárás. A kutatás a tartalom- és diszkurzív elemzés módszerével vizsgálja a rövid portréfilmekben elhangzott szövegeket. Az eredmények önreflexióra készítetik a vak embereket, mert nélkülük nincs társadalmi inklúzió.

Kulcsszavak: vakság, épségizmus, önábrázolás, rövidfilm

11.40-12.00 Dr. Flamich Maria Magdolna, *Hangokról gondolkodva - A kóruséneklés személyiségformáló szerepe a kórusvezető aspektusából*

A zene teljes személyiségre kiterjedő, pervazív szerepe kimeríthetetlen kutatási téma, mivel a zene végtelen változatossága és az ember sokszínűsége, valamint e két tényező kölcsönhatása gyakran vet fel kérdéseket, indikál elméleti és gyakorlati perspektívákat. E kölcsönhatásra példa a kóruséneklés, ami a zenei értékeken túl inkluzív szerepről is tanúskodik. Jelen előadás 2018-tól, a Kórusvezető aspektusából mutatja be a Vakok Iskolája sokféle képességekkel rendelkező kórusának összetételét,

működését, zenei aktivitását, imidzsét, inklúziós törekvéseit és eredményeit. Az alkalmazott tanítási módszerek mellett betekintést nyújt a műhelymunka részleteibe, ismerteti a személyes és az osztozó felelősség szerepét és jelentőségét, az egyén és a csoport motivációjának eszközeit, valamint a motiváció és az elkötelezettség kórustagokra és produkciókra gyakorolt pozitív hatásait. A megfigyelések alapján 2018 óta a kórustagok figyelmének fenntarthatósága, koncentrációs és állóképessége jelentős mértékben növekedett, személyiségükben, attitűdjükben, saját és társaik állapotának elfogadásában pedig pozitív változások következtek be. Az előadás célja új kontextusba helyezni a zene, mint diszkurzív és kommunikációs elem relevanciáját és jelentőségét a társadalmi inklúzió vonatkozásában, További perspektívák felvázolására, megfontolására és gyakorlati lépések, lehetőségek kidolgozására készítetni a vak emberek társadalmi inklúzióját célzó oktatási intézmények, szervezetek szereplőit.

Kulcsszavak: kóruséneklés, vakság, zene, személyiségfejlődés

Szakosztályi nap zárása

12.40-13.20 Ebéd

Logopédiai Szakosztály

Szakosztályvezető: Gáti-Bóti Mariann

Üléselnök: Gáti-Bóti Mariann

09:00-09:20 Köszöntő és tájékoztató, Gáti-Bóti Mariann

09:20-10.00 dr. Kas Bence ELKH Nyelvtudományi Kutatóközpont, Általános és Magyar Nyelvészeti Intézet ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar GYMRI Logopédiai szakcsoport, *A korai nyelvfejlődés mérhető dimenziói: eltérések és összefüggések*

Háttér. A korai nyelvi fejlődés felmérése, a korai mérföldkövek elérésének azonosítása a logopédia egyik alapvető feladata, a korai diagnosztikai módszertan azonban számos kihívást rejt. Jelen tanulmány célja a különböző módszertannal gyűjtött adatok összefüggéseinek, illetve a nyelvi teljesítmény hosszmetzeti stabilitásának vizsgálata.

Módszer. Adataink egy hosszmetzeti kutatásból származnak. 67 fő véletlenszerűen kiválasztott, elsősülött gyermek nyelvi kommunikációs fejlettségét mértük fel a KOFA-1 és KOFA-3 kérdőíves eljárással és a Bayley-III Csecsemő és Kisgyermek Skálák Nyelvi skáláival 18 és 36 hónapos korban.

Eredmények. A 18 és 36 hónapos korban KOFA-val mért expresszív szókincs között nincs szignifikáns korreláció, a 36 hós expresszív szókincs azonban jelentősen összefügg a 18 hós gesztushasználattal, receptív szókinccsel és mondatértéssel. A 18 hónapos kori KOFA- mérések alapján magas-átlagos-alacsony nyelvi teljesítményű csoportokba sorolt gyerekek 36 hónapos korban is jelentős eltéréseket mutatnak expresszív szókincs és nyelvhasználat terén. A Bayley-III és KOFA eredmények szignifikáns közepes korrelációt mutatnak 18 hónapos korban.

Következtetések. A szülői kérdőíves módszerrel nyert adatok a gyerekek valós nyelvi képességeinek jó megközelítését adják. A 18 hónapos korban tapasztalható expresszív szókincs önmagában kevésbé diagnosztikus értékű, a gesztushasználattal és receptív nyelvi képességekkel kombinálva azonban prediktálható a 36 hónapos kori nyelvi kimenet.

10:00-10:20 Kovácsné Tóth Krisztina gyógypedagógus, *Autizmus spektrum zavar és/vagy nyelvfejlődési zavar – a korai diagnosztika eszközei*

A napi gyakorlat szempontjából aktuális az **autizmus spektrum zavar diagnosztika** néhány szemléleti kérdésének összefoglalása, a diagnosztikus folyamat lényegesebb elemeinek, azon belül kifejezetten a szűréshez szükséges, ill. differenciáldiagnosztikai szempontból fontos ismeretek kiemelésével. Előadásomban a fentiek mellett röviden utalok a típusos fejlődésmenet korai szakaszának **kommunikációt, nyelvelsajátítást megalapozó területeire**. Kiemelek néhány, logopédiai szempontból is fontos megállapítást e területekkel kapcsolatos kutatásokat összefoglaló szisztematikus szakirodalmi áttekintésekből. Bemutatom a szűrés alapelveit és az **ajánlott szűrőeljárásokat** az EMMI által kiadott, hatályos „Egészségügyi szakmai irányelv az autizmusról/autizmus spektrum zavarokról” dokumentum alapján. Röviden áttekintem a korai **diagnosztika** jelenlegi magyar ill. nemzetközi gyakorlatának **vizsgálóeszközeit**, elsősorban azok jellemzőire, szemléletére, néhánymegfigyelési szempontra kitérve. Végül összefoglalom néhány szempontot a nyelvi zavarban és autizmus spektrum zavarban tapasztalható **tünetek lehetséges hasonlóságaival és különbözőségeivel** kapcsolatban.

10:20-10:40 Krisztina Miskolci Éltés EGYMI, *A „kötelező” olvasmányok feldolgozásának differenciált útjai dr. Perjésiné Farkas*

Az előadáson a hallgatók röviden megismerik a különböző nyelvi szintek jellemzőit. Értelmezzük, mit jelent a Könnyen Érthető Kommunikáció (K.É.K.), hol, hogyan találkozhatunk ezzel. Az előadó bemutatja kutatásának eredményeit, melyet 3.-10. osztályos tanulók körében végzett, egy A1 és egy A2 nyelvi szinten íródott rövid szöveg (egy kötelező olvasmány részlete) összehasonlításáról. Végül bemutatásra kerül két kötelező olvasmány (Vuk, A két Lotti) - könnyített nyelven -újramesélt változata, melyhez olvasónapló is készült. Az előadás során alkalom nyílik a hallgatóságnak is megosztani egymással a gondolataikat, problémáikat, sikereiket, összehasonlítani saját tapasztalataikat.

10:40:11:00 Farkasné dr. Gönczi Rita ELTE BGGYK GYMRI, *Diszkalkulia terápiás feladat elemek az otthoni időkeretben*

A diszkalkulia terápia szempontjai meghatározzák a tevékenység célját, az alkalmazott módszereket és eszközeit, viszont kevés információval szolgálnak az otthoni tevékenységek beemeléről, annak hatékony felhasználásáról. A diszkalkulia terápia esetén is megjelenő pozitív tanulási spirál Schlegel (2007) által meghatározott pillérei közül a környezet szerepének és feladatának meghatározása a terápiás munka kulcsa. A jelen előadás arra vállalkozik, hogy a diszkalkulia terápia szempontjából releváns otthoni munkát meghatározó szempontokat rendszer szinten bemutassa.

Kulcsszavak: diszkalkulia, terápia, fejlesztés, pozitív tanulási spirál, otthon fejlesztés

11:00-11:20 Kávészünet

11:20-11:40 Gáti-Bóti Mariann Palotás Gábor Általános Iskola, Budapest, *Z-től Alfáig- avagy miből lesz az általános iskolás?*

Gyakorló gyógypedagógusként az elmúlt években megtapasztaltuk: „ezek a mai gyerekek” bizony másképp érznek az általános iskolába. Nagyok az elvárásaink? Változnak a gyerekek? Mi áll a háttérben? Milyen sajátosságai vannak az Alfa-generációnak és hogyan segíthetjük őket a hagyományos és a logopédiai általános iskolákban? Előadásomban ezekre a kérdésekre keresem a válaszokat és várom a velem együtt gondolkodókat!

Kulcsszavak: generációs sajátosságok, készség-képesség, digitális oktatás

11:40-12:00 Dr. Vecsey Katalin Senior Előadó és Tanszékvezető Bates College Színházi- és Tánc Tanszék, USA, *Vokális kreativitás: A hangban rejlő művészi alkotóképesség felszínre hozása*

Az előadás célja, hogy ismertesse a vokális kreativitás fogalmát és annak alkalmazását különböző írott művészi szövegeken alapuló beszédprodukciók létrehozása során. Továbbá, szemlélteti, hogy miként alkalmazható a vokális kreativitás, mint pedagógia eszköz az újonnan kialakított beszédtechnikai készségek begyakoroltatásának céljára. A vokális kreativitás alkalmazása nemcsak örömteli csoportos beszédprodukciók létrehozásához vezet, hanem egyben lehetőséget is ad mindenki számára, hogy a saját hang- és beszédtechnikai készségszintjének megfelelően vegyen részt a művészi alkotás folyamatában.

Kulcsszavak: Vokális kreativitás, beszédpedagógia, beszédtechnika, hangvers.

12:00-12:20 2023 legjobb szakdolgozatai: A szóvariabilitás sajátosságai 4;6-4;11 éves, tipikus és atipikus beszédfejlődésű gyermekek beszédében, Hunyadi-Kóbor Zita, ELTE BGGYK

12:20-12:40 2023 legjobb szakdolgozatai: A nyelvi teljesítmény változékonyságának vizsgálata poszt-stroke afáziában, Bóla Emília, ELTE BGGYK

12:40-13:20 Ebédszünet

13:20-14:20 Dr. Vecsey Katalin Senior Előadó és Tanszékvezető, Bates College Színházi- és Tánc Tanszék, USA, Vokális Kreativitás Workshop: Engedd el a fantáziád! (Műhelymunka)

A workshop célja, hogy irodalmi szövegeken bemutassa a vokális kreativitás fogalmának gyakorlati alkalmazását. A résztvevők személyesen tapasztalhatják meg, hogy miként lehet kreatív beszédtechnikai gyakorlatot készíteni bármilyen szövegből, majd ezt művészi beszédprodukcióként élményszerűen előadni, akár közönség előtt is.

Kulcsszavak: Vokális kreativitás, beszédpedagógia, beszédtechnika gyakorlatok, hangvers.

14:20-14:40 Dr. Domonkosi Ágnes, Bús Ágnes, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, A nyelvmenedzselés szemlélete és a könnyen érthető szövegek

Az előadás célja, hogy a könnyen érthető kommunikáció használatával kapcsolatos magyarországi törekvéseket, a könnyen érthető információ biztosítására irányuló kezdeményezéseket, illetve azok történeti és társadalmi kontextusát a nyelvmenedzselés-elmélet (LMT) szemszögéből mutassa be. A nyelvmenedzselés-elmélet mint a legkülönbözőbb nyelvi problémák érvényesülésének és kezelésének elemzésére használható elméleti keret alkalmas lehet arra is, hogy a jelenlegi magyarországi helyzetet széles összefüggésrendszerében, az eddigi eredmények, hiányosságok és további lehetőségek komplexitásában mutassa be. Az információhoz való hozzáférés jogának sérülése miatt a könnyített kommunikációra irányuló törekvések elsődlegesen az intellektuális képességzavarral élők érdekképviseléséhez kötődtek, a KÉK szemlélete és módszertana azonban a pedagógiai és gyógypedagógiai gyakorlat más területein is alkalmazható. Az előadás egy, a könnyen érthető kommunikáció hasznosíthatóságát feltáró nagyobb kutatás részeként egy kérdőíves felmérés arra vonatkozó részeredményeit is bemutatja, hogy mit a gondolnak a gyógypedagógusok az egyszerűsített szövegek szélesebb körű használatának esélyeiről, hogyan látják a célcsoportok és alkalmazási területek kiterjesztésének lehetőségét.

Kulcsszavak: könnyen érthető kommunikáció, gyógypedagógusi attitűs, másodlagos célcsoportok, nyelvmenedzselés-elmélet

14.40-15.00 Zárszó, Gáti-Bóti Mariann

**Pedagógiai szakszolgálati szakosztály,
Korai fejlesztési, -iskola egészségügyi szakosztály
közös programja**

Szakosztályvezető: Biró Rita, Metzger Balázs

Üléselnök: Biró Rita, Metzger Balázs, dr. Kovácsné Tóth Krisztina, Metzger-Madarász Natália

09.00-10.00 Dr. Papp Gabriella, dékán, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, A gyógypedagógusképzés változásai, különös tekintettel a pedagógiai szakszolgálatokra

A többszintű gyógypedagógusképzés kialakulásának kezdetei közel két évtizeddel ezelőttre nyúlnak vissza. A Bologna folyamat tartalmában és struktúrájában facilitálta az átalakulást. A köznevelés, egészségügy, szociális ágazat inkluzívá válásával megnövekedett az igény a gyógypedagógus munkakörre, szaktudásra. A köznevelés intézményi szerkezetében bekövetkezett átalakulás tovább növelte a gyógypedagógusok iránti szükségletet (Márkus E& Papp G., (2013). Az előadás célja, hogy bemutassa a többszintű gyógypedagógusképzést, a BA és MA szakokat, szakirányokat. Tájékoztasson azokról a felsőoktatási képzőintézményekről, ahol Magyarországon jelenleg zajlik gyógypedagógusképzés. Ismertesse azokat a tendenciákat, amik a képzések tartalmát, körét, szakmai hátterét adják. További eleme az előadásnak a képzési és kimeneti követelményekkel összhangban bemutatni a képzések tartalmát, a szakmai professzió hátterét, különös tekintettel a pedagógiai szakszolgálatok feladataira. Az előadásban megfogalmazásra kerülnek olyan továbbképzési javaslatok is, amelyek támogatják a pedagógiai szakszolgálatban folyó professzionális munkavégzést.

10.00-11.00 Dr. Kiss László, pedagógiai szakszolgálati és gyógypedagógiai referens, Belügyminisztérium Köznevelés-igazgatási Főosztály Kiemelt Figyelmet Igénylő Gyermekek, Tanulók Ügyeinek Osztálya, A pedagógiai szakszolgálatok helyzete, szerepe a jogalkotó szemszögéből

2013-tól átszervezésre került a teljes pedagógiai szakszolgálati feladatellátás. A vonatkozó rendelet hatályba lépése előtt a feladatellátás megoszlása földrajzilag egyenetlen és szakmailag kontrollálatlan volt. Ennek eredményeként előfordult, hogy az ellátásban érintett gyermekek és szülei lakóhelyüktől távol kényszerültek igénybe venni az ellátást. A koncepció célja a minél teljesebb feladat-ellátás volt, egységes irányítás mellett, egységes eljárásrendek és szakmai protokollok, egységes informatikai nyomon követő rendszer alkalmazásával. A szakszolgálati feladatokat dominánsan (az ellátottak 92%-ában) az állami (tankerületi) vármegyei pedagógiai szakszolgálatok látják el. A pedagógiai szakszolgálati intézmények 2013-as átalakítása óta folyamatosan emelkedik azon gyermekek, tanulók száma, akiket a rendszer képes ellátni. Fontos kihangsúlyozni, hogy nem az ellátásra szoruló, hanem a szükséges ellátásokat megkapó gyermekek száma emelkedett, az ellátási igények detektálása azelőtt is megtörtént, csak a tényleges ellátás ütközött akadályokba. A jelenleg folyamatosan javuló ellátás a szakmai fejlesztéseknek, az egységes szakmai protokolloknak, az egységes intézményi struktúrának és a státusz bővítésnek köszönhető. A pedagógiai szakszolgálati ellátottak száma az elmúlt nyolc évben 401 ezer főről 538 ezer főre emelkedett.

Kulcsszavak: pedagógiai szakszolgálat, rendszertani hely, jogszabályi környezet, szervezet, szolgáltatások

11.00-11.20 Kávészünet

11.20-12.00 Beszélgetés az előadókkal

Kérdés-felelet

12.00-12.20 Boncza Katalin, Brumbauer Nóra, Kovács Marianna gyógypedagógusok, FMPSZ Móri Tagintézménye, *Beszédfejlesztő játszóház -Csoportos beszédindító foglalkozás szülői részvétellel*

A beszédfejlődés mindig is sarkalatos pont minden kisgyermekes szülő életében, hiszen ez az egyik dolog, ami minden embert érdekel. „Beszél már? Ó, még nem beszél?” Ilyen kérdésekkel bombázzák a kisgyermekes szülőket a környezetükben lévő közeli, távoli ismerősök és ismeretlenek. A Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézményében arra az elhatározásra jutottunk, hogy fontos lenne, ha a kisgyermekes szülőknek lenne egy olyan fórumuk, ahol elmondhatják problémájukat, kaphatnak szakemberektől tanácsokat, megnézhetik, hogy milyen játékokat játszhatnak a fejlődés érdekében otthon gyermekükkel. Ennek érdekében 2019 novemberében elindítottuk a Beszédindító Játszóházat heti 1 alkalommal. Azóta a foglalkozások száma a megnövekedett igényekhez igazodott, így jelenleg minden héten 3 délután jöhetnek a családok. Két gyógypedagógus indította el (Boncza Katalin, Görbedi Katalin), akik anya és lánya. A foglalkozásokon az unoka is részt vett, így segítve még jobban a munkát. Általa több olyan praktika is bemutatható volt „élesben”, ami sok szülőnek nyújthatott segítséget a gyermekével való kommunikációban, és abban, hogy milyen módon érdemes egy-egy adott játékot úgy játszani, hogy közben elérje a fejlesztési célját. A foglalkozások 2-4 éveseknek szólnak, de minden érdeklődőt szívesen fogadunk. Úgy látjuk, hogy ez az új kezdeményezés sok érdeklődőt vonz ma is. Minden tanévben voltak rendszeres résztvevőink és voltak mindig új érdeklődők is. Míg az első tanévben 5-6 rendszeresen visszatérő kliensünk volt, az idei tanévben ez a szám már 20-25. Természetesen, mivel kisgyermekről beszélünk, egyszerre nincs jelen mindenki. Előfordulnak betegségek, be nem tervezett programok, vagy egyszerű alvásidő váltakozások, ami miatt nem tud valaki részt venni. De mivel nem egymásra épülnek a játékok, így a hiányzás nem probléma. Játszóházunk célja, hogy a kisgyermeket nevelő szülők kötetlen módon kérdezhessenek a szakemberektől. Első kézből láthassanak olyan játékokat, amiket maguk is könnyen meg tudnak valósítani otthon és jó hatással vannak a beszédfejlődésre. Célunk még, hogy ne legyen „ciki” segítséget kérni gyermekük fejlődésével kapcsolatban, és érezzék a segítő-támogató szándékot intézményünk szakemberei részéről.

Kulcsszavak: beszédfejlesztés, korai fejlesztés, szülő-szakember kapcsolat, tanácsadás, ágazatközi együttműködés, szociális készségek fejlesztése, szakember-elfogadás

12.20-12.40 Siteri Erika, gyógypedagógus, igazgató, FMPSZ Móri Tagintézménye, *Fiatal családok mentálhigiénés támogatása - a szülő-csecsemő/kisgyermek konzultáció helye és szerepe a pedagógiai szakszolgálat feladatellátásában*

A bemutatott kutatás a már csecsemőkorban is előforduló állapot-, érzelem- és viselkedésszabályozási nehézségek, úgynevezett regulációs zavarok esetén eredményesen alkalmazható integrált szülő-csecsemő/kisgyermek konzultációt (ISZCSK), illetve annak a pedagógiai szakszolgálati feladatellátásban betöltött szerepét járja körül a szakemberek szempontjából. Az előadás az ISZCSK szakszolgálati ellátási formák között elfoglalt helyét mutatja be, valamint a hatékony családtámogatáshoz szükséges szakértelmet emeli ki; igazolva a kora gyermekkori intervenció területén megvalósítható mielőbbi beavatkozások szükségességét. A speciális szakterületre irányuló országos kérdőíves felmérés eredménye a megyei főigazgatóktól és az ellátást végző konzulensektől kapott adatok elemzése alapján helyzetjelentést ad a jelenleg Magyarországon a pedagógiai szakszolgálat intézményeiben elérhető családtámogatási lehetőségekkel kapcsolatos attitűdökről, gyakorlatról, valamint a konzulensi tevékenység, mint feladatellátás szakágazati támogatottságáról. Említésre kerülnek a feladatellátást akadályozó, nehezítő tényezők; a

leggyakoribb nehézségek, problémák, amivel a családok a konzulenseket keresik, valamint a tevékenységet meghatározó keretek és jellemző jegyek. A kérdőíves felmérések eredményeit a pedagógiai szakszolgálat intézményeiben konzulensi tevékenységet végző szakemberekkel folytatott fókuszcsoporthozos interjúrészletek illusztrálják. A kutatás során nyert adatok elemzését és összegzését követően a tevékenységre vonatkozóan az előadásban javaslatok kerülnek megfogalmazásra a rendelkezésre álló szakértelem és a családok által jelzett igények összekapcsolódásának érdekében. A kutatás témája kifejezetten magyar specificitás. Az előadó gyógypedagógus, szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens, tagintézmény-vezetőként egy járási pedagógiai szakszolgálati intézmény működését koordinálja.

Kulcsszavak: pedagógiai szakszolgálat, integrált szülő-csecsemő/kisgyermek konzultáció, regulációs zavarok, mentálhigiénés családtámogatás, korai intervenció

12.40-13.00 Biró Rita Zsófia, főigazgató-helyettes, FPSZ Székhelyintézmény, dr. Márkus Eszter, dékán-helyettes, ELTE BGGYK, *Nagyító alatt... vagyis korai intervenció rendszerszemléletben a mindennapi gyakorlatban*

A korai intervenció rendszerszemléletben a fejlődési késéssel vagy fogyatékossgal diagnosztizált kisgyermek támogatására fókuszál, és hangsúlyozza a többdimenziós, holisztikus megközelítést a fejlődési kihívások kezelésében. Az előadásunk célja, hogy megvizsgálja a korai intervenció rendszerszemléletét és annak gyakorlati alkalmazását a mindennapi gyakorlatban. Elsőként áttekintjük a korai intervenció rendszerszemléletének alapelveit, amelyek hangsúlyozzák a család központú megközelítést, a korai évek jelentőségét, valamint az együttműködést és koordinációt a szakemberek között. Részletezzük a pedagógiai szakszolgálat szerepét és feladatait a korai intervenció folyamatában, valamint az együttműködést az egészségügyi szakemberekkel és a gyógypedagógusokkal. Ezt követően bemutatjuk a rendszerszemlélet gyakorlati alkalmazását a korai intervenció terén, különös tekintettel a fejlődési kihívások kezelésére, a korai fejlesztő tevékenységekre és az egyéni támogató programokra. Az előadás során számos példát és esettanulmányt ismertetünk a korai intervenció rendszerszemléletének sikeres implementációjáról a gyakorlatban. Kiemeljük a szülők és a család fontosságát a folyamatban, valamint a multidiszciplináris csapatmunka és az intézményi együttműködés előnyeit.

Kulcsszavak: korai intervenció, rendszerszemlélet, család központú megközelítés, multidiszciplináris együttműködés, jogszabályi keretek, pedagógiai szakszolgálat, védőnő, gyermekorvos

13.00-13.40 Ebéd

13.40-14.00 Dr. Dávid Mária, Tanácsadó szerepben a gyógypedagógus: Régi - új tevékenységforma az inkluzív nevelés támogatására

A XXI. században megváltozott a gazdasági-társadalmi környezet és a nevelés feltételrendszere mind a családban, mind a köznevelési intézményekben. A szülői szerepértelmezés és kompetencia megerősítésre szorul, és ez a feladat olyan pedagógusi szerepfelfogást igényel, amelynek szerves része a szülők támogatása és partnerként való elfogadása. „A pedagógia az elmúlt évtizedekben sokat foglalkozott azzal, hogy a különböző gyermekek optimális fejlesztése differenciált (adaptív) nevelés-oktatás megszervezését igényli, ugyanakkor a családok különbözőségének elfogadása, a szülői kompetencia erősítéséhez szükséges szemlélet és módszertan egyelőre nem váltak eléggé tudatos elemeivé a szakmai kultúrának.” (Dávid - Nyitrai – Podráczky, 2018 9. o.) Az egyéni és csoportos tanácsadás módszereinek beépítése a gyógypedagógiai tevékenységrendszerbe jelenthet egyfajta választ a fenti hiátusra. Inkluzív nevelés esetén a szülői kompetencia erősítése mellett a többségi pedagógusok és a kiemelt figyelmet igénylő tanulók támogatására is szükség van.

Az előadás áttekinti, a gyógypedagógiai tanácsadás feladatait, tevékenységrendszerét és kompetenciahatárait. Bemutatja a tanácsadói készségek fejlesztésének menetét a gyógypedagógus képzésben. Röviden ismerteti egy 80 fős mintánál felvett kérdőíves vizsgálat eredményeit arról, hogy milyen problématípusokkal kapcsolatban kérnek tanácsot a pedagógusoktól – gyógypedagógusoktól, és mennyire volt jellemző az alapképzésében hogy felkészítették a pedagógiai tanácsadás feladataira

Kulcsszavak: Tanácsadás, szülői kompetencia erősítése, inkluzív nevelés

14.00-14.20 Dr. Hegedűs Roland, SNI gyermekek számának és arányának vizsgálata fogyatékoságtípus és területi szempont alapján

Kutatásunk célja a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók területi eloszlásának vizsgálata, valamint az együttnevelés és különnevelés elemzése, továbbá az elmúlt öt évben bekövetkező gyermekek arányaiban való változás vizsgálata. Kutatásunkban a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek, illetve tanulók leíró jellegű statisztikai elemzését végezzük az Oktatási Hivatal 2016. évi és 2021. évi adatbázisain. Az előadásban bemutatjuk, hogy a két év között hogyan változott az SNI gyermekek/tanulók aránya, mely területeken (járásokban) nőtt és hol csökkent az arányuk. Kitérünk arra, hogy milyen intézménytípusban milyen arányban nevelkednek sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók. Megvizsgáljuk, hogy az SNI gyermekek fogyatékoságtípusnak megfelelően integrálva vagy szegregálva tanulnak, nevelkednek. Végezetül arra is kitérünk, hogy az egyes fogyatékosági típusba tartozó gyermekek aránya hogyan változott a vizsgált két év között. Az eredmények szerint nagy területi különbségek vannak az országon belül, ami nem a gazdasági fejlettséggel függ össze, hanem a vármegye határok karakterei jelennek meg. Az intézmény és fogyatékosági típus alapján szintén különbségek vannak az együttnevelésben, amelyek természetesen a kognitív képességekkel függnek össze. A két vizsgált év között az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek aránya emelkedett drasztikusan.

Kulcsszavak: fogyatékoság, SNI, iskolatípus, területi különbségek, együttnevelés

Pszichopedagógiai szakosztály

Szakosztályszervezők: Egri Tímea, Reményi Tamás

09.00-09.20 Dr. Révész-Kiszela Kinga, Hegyi Lili, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar, Gyógypedagógiai Intézet, Az iskolakészültség megállapításának folyamata a Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Egri Tagintézményében. A tanulási zavar veszélyeztetettség és a viselkedés összefüggései

Magyarországon minden gyermek, aki az adott naptári év augusztus 31-ig hatodik életévét betölti, tankötelezetté válik (Knt. 45.§ 1- 2), de vajon iskolaéretté is? A KSH adatai alapján a 2021/2022-es tanévben az általános iskolás, sajátos nevelési igényű tanulók száma 58.311 fő. Ebből integrált keretek között tanul 55.732 fő, amelynek 70%-a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd. Kutatásunk célja az volt, hogy felmérjük az egri, 2022-2023-as tanévben tankötelessé váló gyermekek (N=199) tanulási zavar veszélyeztetettségét, továbbá a magatartás-, érzelem- és viselkedésszabályozás nehézségeit.

Vizsgálati módszerként az SDQ „Képességek és Nehézségek” kérdőív pedagógusi változatát és az MSSST szűrőteszt eredményeinek feldolgozását választottuk. Utóbbit a Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Egri Tagintézményének gyógypedagógusai vették fel. Az MSSST totál értéket vizsgálva tanulási zavar veszélyeztetettséget összesen 47 fő, azaz a vizsgált minta 23,6%-a mutat. A vizsgált minta SDQ adatai alapján a Proszociális skálában találtuk a legmagasabb esetszámot a rendellenes kategóriában (N=43, 21,6%). Ezt követi a Hiperaktivitás skála (N=41, 20,6%), valamint a Viselkedési problémák skála (N=32, 16,1%). Az SDQ összesített problémapontszáma szerint a viselkedésszabályozási problémákra veszélyeztetettnek tekinthető gyermekek száma a mintában 72 fő.

Érdeemes volna tehát a diagnosztikai protokollban nagyobb hangsúlyt fektetni a viselkedés mélyebb feltérképezésére is az iskolakészültség megállapításában és a sikeres iskolai bevalás érdekében. Ugyanis a sikeres iskolai éveknél a megfelelő viselkedésszabályozás, az önszabályozás képessége igen fontos mutatója napjainkban.

Kulcsszavak: MSSST, SDQ, iskolakészültség, tankötelezettség

09.20-09.40. Burom Katalin, Dr. Révész-Kiszela Kinga, Az egyéb pszichés fejlődési zavarok állapotmegismerésének nehézségei különös tekintettel a figyelem- és magatartásszabályozási zavart mutató gyermekek körében

A KSH (ww.ksh.hu) adatai alapján a súlyos tanulási zavarral küzdő gyermekek száma évről évre növekszik. A figyelemzavar a 2012/2013-as évben jelenik meg először diagnosztikus kategóriaként. Itt is megfigyelhető az esetszám emelkedése, de sokkal kisebb mértékű és hasonló tendenciát mutat a magatartásszabályozási zavar is. A súlyos figyelem- és magatartásszabályozási zavarral, valamint tanulási zavarral küzdők nagyon gyakran komorbiditást mutatnak, mivel neurológiai alapjaik nagyon hasonlóak (Gyarmati, 2008). A diagnózisalkotásban nehézséget jelent, hogy a figyelem- és magatartásszabályozási problémákat igen nehéz kétszemélyes vizsgálati helyzetben megfigyelni. Osztálytermi környezetben teljesen más viselkedési mintázatot, figyelemkoncentrációt mutatnak az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek. A sajátos nevelési igény meghatározásához nagyon fontos az együttnevelés erősségeinek és nehézségeinek megismerése. Az előadásban azt szeretném bemutatni, hogy milyen szülői és tanári kérdőívek segítik a szakértői bizottságok munkáját abban, hogy a diagnózisalkotáson túl a képességeket és nehézségeket pontosan meghatározzuk, a sikeres integrálás jegyében.

Kulcsszavak: állapotmegismerés, egyéb pszichés fejlődési zavar, tanári kérdőív

09.40-10.00 Dr. Czövek Andrea, *Előnytelenség: Hátrányos helyzet és fogyatékoság*

10.00-10.20 Eгри Тíмеа, Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet Gyógypedagógiai Intézeti Tanszék, *Az iskolai agresszió szociálpszichológiája (online bejelentkezés vagy felvételtől)*

Háttér és cél: Az agresszió jelensége a pszichológiában, a szociálpszichológiában és az etológiában is kulcsfogalomnak számít. Jelen előadás célja a szociálpszichológiai szempontú háttértényezők feltárása.

Módszer, eredmények: Az iskolai agresszió háttértényezőinek feltárására irányuló keresztmetszeti kutatás tipikus (N=944) és atipikus fejlődésmentű tanulók (N=503) körében került lebonyolításra egy összeállított kérdőív battria segítségével. Jelen előadás a felhasznált módszerek közül az SDQ Kérdőív eredményeinek bemutatására fekteti a hangsúlyt, amely eredmények jelzik, hogy a tipikus és az atipikus fejlődésmentű tanulók körében is nagy problémát jelent a vizsgált életkorban, 9. osztályban a kortárskapcsolati problémák jelenléte.

Következtetések: Szükséges lenne minél több adekvát prevenció, intervenció módszer ismeretére, amely hatékony beépíthető az iskolai munkába.

Kulcsszavak: iskolai agresszió, kortárskapcsolati problémák, szociálpszichológia

10.20-10.40 Marsó Lotti Réka¹ – Eгри Тíмеа², Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet, Gyógypedagógia BA képzés végzős hallgatója¹, Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet Gyógypedagógiai Intézeti Tanszék², *Az agresszió megjelenése, valamint agressziókezelési stratégiák a köznevelési intézményekben*

A jelen előadás és az elkészült szakdolgozat háttérében az a felvetés állt, miszerint a hazai köznevelési intézményekben nincsen egy egységes agressziókezelési módszer, vagy program, amely a lehető leghatékonyabb módon képes lenne kezelni az iskolai agressziót. A kutatás célja az agresszió megjelenési formáinak feltérképezése, a bántalmazásban résztvevő szereplők és a bullying és cyberbullying jelenségének tisztázása, továbbá egy olyan nemzetközi program bemutatása, amely képessé vált a köznevelési intézményekben megjelenő diákok közötti agresszió csökkentésére, prevenciójára vagy megszüntetésére. A kutatás abból az elméletből indult ki, hogy az agresszió negatívan befolyásolja az iskolai közösség életét, mind a pedagógusok, mind a tanulók szempontjából. A kutatás online kérdőívvel készült. A kérdőív a köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusok és gyógypedagógusok tapasztalatainak és személyes véleményeinek megismerésére szolgált. Olyan kérdések merültek fel a kutatásban, mint például: milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a diákok között megjelenő agresszióval kapcsolatban a szakemberek, továbbá, hogy milyen stratégiát dolgoztak ki ennek kezelésére. Összességében a kutatásból kiderült, hogy szükséges lenne a pedagógusok támogatása és motiválása a hatékony agressziókezelési módszerek megismerése és/vagy alkalmazása céljából.

Kulcsszavak: agresszió, bullying, agressziókezelés

11.00 – 11.20 Kávészünet

11.20 – 11. 40 Antal Alexa¹- Eгри Тíмеа², Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet, Gyógypedagógia BA képzés végzős hallgatója¹, Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet Gyógypedagógiai Intézeti Tanszék², *Az anyai bántalmazás pszichopedagógiai vonatkozásai - Az anyai bántalmazás feltárása, vizsgálata a pedagógiai kompetenciák tükrében*

A jelen előadás és a bemutatott kutatás elsődleges célja, az anyai bántalmazás háttérének, okainak, fajtáinak ismertetése mellett, olyan vizsgáló eljárások bemutatása, melyek alkalmasak az anyai

bántalmazás időben történő felismerésére. Mind a szakirodalmi megalapozás, mind a jelen kutatás rávilágít arra a problémára, hogy az anyai erőszak esetében jellemző az emocionális jelleg, így sokszor nagyfokú látenciát mutat a bántalmazás, a korai felismerés ez által nehéz. Ebben az esetben nyújthat segítséget a különböző tesztek, vizsgálatok elvégzése, melyek betekintést engedhetnek a gyermek érzelmi, gondolati világába.

Az adatgyűjtés Google Forms segítségével történt. A kutatás első sorban különböző szakterületen dolgozó szakembereket szólított meg, és arra kereste a választ, hogy tapasztaltak-e anyai bántalmazást munkájuk során a szakemberek, amennyiben igen, milyen formában. A kérdőív továbbá a módszertani ismereteket, tesztismeretet, illetve teszthasználati hajlandóságot térképezte fel. A kérdőívet 76 fő töltötte ki és az ebből kinyert adatok alátámasztották az anyai bántalmazás során tapasztalt emocionális, érzelmi jelleg hangsúlyosságát, a nagyfokú látenciát, illetve a tesztismeretben, teszthasználatban mutatkozó hiátusokat. Ezen eredményeket összesítve, következtetésként vonható le annak a ténye, hogy az anyai bántalmazás a magasfokú tabusítás ellenére nagy mértékben jelen van társadalmunkban. A teszthasználat részben megoldást nyújthat az időben történő felismerésre, ám ennek tudatosítása, támogatása még fontos szakmapolitikai feladatunk.

Kulcsszavak: anya – gyermek kötődés, anyai bántalmazás, vizsgáló eljárások, szakmai kompetenciák

11.40– 12.00 Reményi Tamás, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, *Pedagógusok jogtudatossága a viselkedészavarok esetében*

A kutatás első fázisában azt vizsgáltuk, hogy a viselkedészavarok és a jog viszonya hogyan jelenik meg a különböző nemzetközi jogi dokumentumokban, illetve, hogy a szerzők és a kutatások mennyiben reflektálnak egymásra a nemzetközi jog és az oktatás- és fogyatékoságtudományok diskurzusában, azaz mennyiben érvényesül az inter- és multidiszciplináris megközelítés. Az előadásban bemutatjuk, hogy a jogi dokumentumokban megfogalmazott jogok hogyan kapcsolódnak a viselkedési zavarokkal küzdő tanulók inkluzív oktatási lehetőségeihez, beleértve az egészségügyi ellátásukat, valamint az oktatási rendszerben a kriminalizáció tapasztalatait (Gillies, 2013), és konkrétan hogyan valósulnak meg ezek kapcsán. Kulcskérdésünk az, hogy a tipikusan fejlődő tanulók oktatási rendszere valóban képes-e megvalósítani a viselkedési problémákkal küzdő tanulók inklúzióját?

Kutatásomban vegyes módszertant, kvalitatív és kvantitatív módszereket kívánok alkalmazni (Creswell & Hirose, 2019). A kvalitatív kutatási részben hermeneutikai joglelemzést, dokumentumelemzést és esettanulmányokat, valamint kvantitatív módszerekkel a meglévő kutatási eredmények és kutatási adatbázisok másodelemzését, valamint saját adataim elemzését tervezem. A kutatás első részében a tanárokat és a szülőket egy online kérdőív segítségével tervezem elérni. A kutatás eredményeit a 2023-as konferencián fogom bemutatni. Ezen eredmények alapján fogom kidolgozni az intézményvezetőkkel, tanárokkal és tanulókkal készített interjúk szempontjait.

Kulcsszavak: emberi jogok, viselkedészavar, iskolai szabályzók

12.00– 12.30 Kérdések, felvetések az eladásokhoz kapcsolódóan

12.40 – 13.40 Ebédszünet

Súlyosan és halmozottan fogyatékosokat segítő szakosztálya

Szakosztályvezető: Zahoránszky Mária

9.00 –9.20 Zahoránszky Mária gyógypedagógus, Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, Miskolci Életes Mátyás Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, *Az ülés megnyitása, szakosztályi aktualitások megbeszélése*

9.20 - 9.40 Zeke Adrienn Júlia gyógypedagógus, Dr Molnár István EGYMI, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, *A kommunikációs készségek megismerésének lehetséges eljárásrendje komplex kommunikációs igényű, súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók esetében*

Téma: Szakdolgozatomban a komplex kommunikációs igényű, súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók kommunikációs készségeinek egy lehetséges vizsgálati folyamatát/eljárásrendjét mutatom be.

Cél: A kutatással kísért gyakorlattal célozom, hogy felülvizsgáljam az általam alkalmazott kommunikációs készségek felmérésére irányuló vizsgálati eszközök közötti összefüggéseket és alkalmazhatóságukat. Azokra a kérdésekre keresem a választ, hogy beszélhetünk-e egy rendszerről, minden elemét alkalmazni szükséges-e az eljárásrendnek, az AAK diagnosztikus protokoll miben segítheti munkákat?

Módszer: Az akciókutatás során felmérő eljárásokat (Megfigyelési szempontsor, Kommunikációs Mátrix, AAK Diagnosztikus Protokoll specifikus kérdőívei) strukturált és spontán megfigyelést alkalmaztam.

Minta: Mintám 5 fő súlyosan-halmozottan fogyatékos, komplex kommunikációs szükségletű tanulóból áll.

Eredmény és következtetés: Szakdolgozatomban bemutatott a súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók kommunikációs készségeinek megismerésére irányuló vizsgálati modell, avagy vizsgálati eljárásrend felmérő eljárásai között tartalmilag összefüggést látok. Alkalmazásuk meghatározott logikai sorrendje (1.) Megfigyelési szempontsor, (2) Szimbólumszint felmérés, (3) Kommunikációs Mátrix, (4) AAK diagnosztikus protokoll kommunikációs eszközt vizsgáló kérdőíve (gesztus, tárgy, kép). Az AAK diagnosztikus protokoll Kommunikációs képekkel kérdőíve, segíti a Szimbólumszint felmérés és Kommunikációs Mátrix eredményeit értelmezni. A kérdőívet ehhez a két eljáráshoz kapcsolva, azokat kiegészítve tartom érdemesnek alkalmazni.

Kulcsszavak: komplex kommunikációs igény, súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók, alternatív augmentatív kommunikáció, gyógypedagógiai diagnosztika

9.40 – 10.00 Dr. Márkus Eszter gyógypedagógiai tanár, egyetemi docens (szerzőtársak: Dr.Berencsi Andrea egyetemi docens, Dr. Maléth Anett szakmai igazgató), ELTE-Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet és Gyógypedagógiai Továbbképző Központ, *Ki mutat utat a ritka betegséggel élő személyeknek és családjuknak az intézményrendszerek útvesztőiben? Az életút-koordinátor szakirányú továbbképzés koncepciójának és fejlesztésének bemutatása*

Ritka betegségnek nevezünk egy betegséget, ha kétezerből kevesebb mint egy ember érint. Megjelenési formájuk a szinte teljesen tünetmentes elváltozástól akár a súlyos-halmozott fogyatékos állapotig terjedhet. A ritka betegséggel élő személyek 50-70%-a gyermek, a súlyos-halmozott fogyatékossgal élő személyek körében feltételezhetően gyakori a ritka betegség – még akkor is, ha nincs diagnosztizálva – a rendkívül változatos tünetegyüttesek hátterében ritka betegség is állhat.

A ritka betegséggel élő személyek és családjaik számos ágazat sokféle intézményének kliensei egyidejűleg, a különböző ágazatokban igénybe vehető szolgáltatásokhoz való hozzáférés nagyban múlik a megfelelő információk időben történő megszerzésén. Az információszerzésben és az ellátásokhoz való navigálásban komoly szerepe lehet a ritka betegséggel élő személyek életút-koordinátorának, aki megfelelő tájékoztatással segít az érintett személynek és családjának időben eljutni a megfelelő szakemberekhez, az életút- koordinátor feladataira felkészítő képzés eddig nem volt található a hazai képzési palettán.

Az előadás bemutatja az ELTE (BGGYK-PPK-TÁTK) és a SE (ÁOK-ETK-SZVK) és a RIROSZ együttműködésében 2022-2023-ban kidolgozott „Ritka betegséggel élő személyek és családjuk életút-koordinátora” szakirányú továbbképzés koncepcióját, felépítését, főbb tartalmait és módszertani sajátosságait.

Kulcsszavak: ritka betegség, életút-koordinátor, szakirányú továbbképzés

10.00 – 10.20 Tóth Mónika, AAK-szakember, Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet (NSZI) – Fogyatékosügyi Igazgatóság - fogyatékosügyi referens munkatárs, *Új horizontok az AAK-szolgáltatásban*

A MONTÁZS projekt lezárultával, ahol 6 központban működött komplex AAK-szolgáltatás, jelenleg a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet koordinálásával működnek az AAK-eszközökölcsönző központok, de sajnos legfeljebb csak eseti szolgáltatással, leginkább az eszközök kölcsönzésére szorítkozva. Budapesten 1 fő nyújtja továbbra is a szolgáltatást, kooperálva szakemberekkel, akik a projekt alatt képződtek, illetve azokkal, akik évek óta a terepen dolgoznak. Hogyan alakul a klienskör? Milyen típusú igényekkel jelentkeznek az érintettek? Hogyan próbálunk ennek a széles igényeken alapuló célcsoportnak, a veleszületett és szerzett komplex kommunikációs igényű személyeknek, egyéni támogatásokat biztosítani? Mindezt szeretnénk eseteken keresztül bemutatni, szemléltetve ezzel a célcsoport heterogén igényeit, párhuzamosan bemutatva azokat a szakmai/módszertani lépéseket, melyekkel igyekszünk ezeknek megfelelni. A prezentációban kitérnénk továbbá a szakemberek hálózatának működtetési kihívásaira, próbálkozásaira, több szakmaközi kooperációs kezdeményezésre is.

Kulcsszavak: augmentatív és alternatív kommunikáció, asszisztív technológia, komplex kommunikációs igény, hálózat/network

10.20 – 10.40 Szulyák Eleonóra, Urbanovszky Zsuzsanna, Halmozottan Sérültek Országos Érdekvédelmi Szövetsége, *Információs portál súlyosan, halmozottan fogyatékos személyekről*

A portál életre hívását az az SHF munkacsoport kezdeményezte, amely a Halmozottan Sérültek Országos Érdekvédelmi Szövetsége (HSOÉSZ) és az ÉTA Országos Szövetség együttműködése nyomán a súlyosan, halmozottan fogyatékos emberekért dolgozik. A HSOÉSZ 2020-ban felmérést készített az érintett családok helyzetéről és igényeiről. Az ebből készült tanulmány¹ 1 egyik legfontosabb megállapítása az volt, hogy a családoknak nagy tagszervezeteihez kapcsolódó családok körében problémát jelent a rendszerezett, érthető és hiteles információk hiánya. Ezt a súlyos hiányt igyekszünk enyhíteni honlapunk elindításával.

11.00 – 11.20 Kávészünet

¹ Helyzetkép és igényfelmérés a Halmozottan Sérültek Országos Érdekvédelmi Szövetsége

11.20 – 11. 40 Léka István, gyógypedagógus, ISW, SF, ELTE-Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet, *Az "időszakos gondozás" fogalma, lehetőségének megvalósítása a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek elsődleges gondozói számára. (Külföldi kitekintés: Málta, Kanada Ontario tartománya)*

A prezentációm a diplomamunkám rövid összefoglalója. Előadásomban bemutatom azt a szociális/gyógypedagógiai ellátási formát, mely az angolszász nyelvterületen a "respite care" kifejezéssel van megnevezve, míg magyarul az "időszakos gondozás" kifejezést kapta, általam lefordítva. Kitérek a definíciójára, formáira, típusaira, valamint arra, hogy Máltán és Kanada Ontario tartományában hogyan valósul ez meg. Bemutatom továbbá, hogy Magyarországon milyen hasonló szolgáltatásokat biztosít az állam, illetve néhány civil szervezet. Az előadásom második részben kitérek arra az igényfelmérő kérdőívre, amit 134 elsődleges gondozó töltött ki. Bemutatom a kapott adatokat és megpróbálom elemezni azokat.

11.40 – 12.20 Dr. Márkus Eszter gyógypedagógiai tanár, egyetemi docens, ELTE-Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet, *Mit tud tenni a magyar gyógypedagógus Kenyában? Szakmai beszámoló az ADRA – ELTE BGGYK kenyai iskolafejlesztési projektjéről*

Az előadás az ELTE BGGYK és az ADRA közös, 4 éves iskolafejlesztési projektjét mutatja be, amit a kenyai Migori megye öt általános iskolájában kezdtünk el 2022-ben. Egy kenyai fiatalember az ELTE TTK-n végezte mesterképzését, és eközben azt tapasztalta Magyarországon, hogy a fogyatékos személyek számára számtalan szolgáltatás biztosított. Felkereste az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kart és az Adventista Fejlesztési és Segély Alapítványt. A két szervezet közösen nyújtott be pályázatot a Hungary Helps Ügynökséghez, majd a pozitív döntést követően a szakértő csapat megkezdte a felkészülést. A felkészülés során az iskolaigazgatókkal készült interjúkat, az iskolákról készített rövid videófelvételeket elemeztük, továbbá egy online kérdőívet juttatunk el az iskoláknak, az oktatási minisztériumnak és a helyi oktatási hatóságnak, melyben az iskolai oktatás általános helyzete mellett a sajátos nevelési igényű tanulók inklúziójára, gyógypedagógiai támogatására vonatkozó kérdéseket is feltettünk. Az elemzéseket követően háromféle tevékenységet terveztünk a helyszíni látogatáson megvalósítani: szemléletformáló és közösségépítő játékok a tanulókkal – a sajátos nevelési igényű tanulók bevonásával; különböző fogyatékoságok (hallássérülés, látássérülés, intellektuális képességszavar, mozgáskorlátozottság) szűrése, sajátos nevelési igényű tanulók vizsgálata és tanácsadás a szülőknek tanároknak; workshopok szervezése az iskolákban dolgozó tanárok számára. A helyszíni látogatásra 2022. szeptember 25 – október 5 között került sor, az öt iskolában 59 tanárral és 2694 tanulóval dolgoztunk együtt, 291 tanulót vizsgáltunk meg, akik közül 103 tanuló esetében állapítottunk meg valamilyen fejlődési zavart, fogyatékoságot. Projektünk nem ért véget, a második évre is elnyertük a támogatást. Az előadás végén egy kisfilmet is bemutatunk, ami a kint töltött idő alatt végzett tevékenységeinket foglalja össze.

Kulcsszavak: iskolai inklúzió, szűróvizsgálat, sajátos nevelési igényű tanuló, Kenya

12.20 – 12.40 Előadó: Borza Barbara gyógypedagógus, Delegáló intézmény: Miskolci Értés Mátyás Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, *Gyógypedagógus a fejlesztő nevelés-oktatásban látássérültek pedagógiája szakiránnyal*

Az előadás során először röviden bemutatom a Miskolci Értés EGYMI Gyöngyház Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskoláját és történetét. Ezt követően az intézmény mindennapjain, gyakorlatain keresztül ismertetem a látássérültek pedagógiája szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus munkájának helyét, relevanciáját, lehetőségeit, az általa alkalmazható módszereket, valamint ezek sajátosságait és adaptációit a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésében-oktatásában.

12.40-13.00 Szakosztályi nap zárása

13.00-14.00 Ebédszünet

Szomatopedagógiai szakosztály

Szakosztályvezető: Lénárt Zoltán

Üléselnök: Lénárt Zoltán

9.00-9.20 Az ülés megnyitása Lénárt Zoltán (Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, ELTE BGGYK GYMRI)

9.20-9.40 120 éve a mozgáskorlátozott gyermekek szolgálatában Locsmándi Alajos (Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Budapest)

A hétköznapokban használt nevén, a Mozgásjavító EGYMI (Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény) 2023-ban ünnepli alapításának 120. évfordulóját. Ezek az ünnepi alkalmak felerősítik és fókuszba helyezik azt az igényt az intézményhasználók részéről, hogy kicsit a múltat elemezve, de annak üzeneteit a változásokban gazdag köznevelési rendszerben értelmezve, előre tekintve tudjon a jövő felé nyitni, tervezni, s proaktív szemlélettel az alapértékrendszerében megújulni, tudást és együttműködést legyen képes nyújtani, elfogadni, megosztani. Az előadásban bemutatásra kerülnek a változást hordozó, kínáló és egyúttal ösztönző tényezők, ahol az intézmény innovációs felértékelődő szerepköre is, a lehetséges megoldásokat, megváltozott folyamatokat igyekszik a hallgatósággal megosztani.

Kulcsszavak: alapítási évforduló, változásokhoz való alkalmazkodás, innovációs szemlélet

9.40 – 10.00 50 éves a Csillagház - fókuszok a halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek általános iskolai oktatásában Illés Barbara (Budapest III. Kerületi Csillagház Gyógypedagógiai Általános Iskola, Budapest)

Az előadás átfogóan mutatja be az elmúlt 50 év iskolaszervezési, valamint pedagógiai eredményeit és változásait. A kezdeti, kísérleti évek megállapításai, jól dokumentált pedagógiai alapvetései megalapozták a mai Csillagház szemléletét, működését. Ezek elemzése értékes információkat hordoz a mai gyógypedagógia számára. A fenntartóváltások érezhetően hagytak nyomot az aktuális időszakokon, és hol gátolták, hol segítették a szakmai munka kiteljesedését. Az innovatív szemlélet azonban sosem hunyt ki az itt dolgozó kollégákban, és ezek a kis, vagy merész lépések beépültek a működésünkbe. A Csillagház immár 25 éves, új épülete adta infrastrukturális lehetőségek mentén érte el az intézmény a mai képét. Ezek alappillérei: az **egész napos oktatás-nevelést** és pedagógiai munkát átható **komplex kommunikációfejlesztés** és mozgásfejlesztés, az adaptált tananyagok, az önállóságra és önkifejezésre, valamint közösségi életre nevelés, és az **alapozó szakasz** fontosságának hangsúlyozása belső tantervek mentén. Ezeket a szempontokat tárgyalja az előadás második része. Munkaszervezésben kiemelendő a mellérendelő szemlélet a pedagógusok és gyógypedagógiai asszisztensek vonatkozásában. A megvalósításhoz szükséges a horizontális tanulás, a belső képzetek megvalósítása és az egységes elvárások közvetítése az itt dolgozók felé.

Kulcsszavak: egész napos iskola, komplex kommunikációfejlesztés, alapozó szakasz

10.00-10.20 A Sályi Mozgásjavító Iskola helyzete változó világunkban Ficsorné Hajdu Katalin (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei EGYMI Sályi Mozgásjavító Tagintézménye, Sály)

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Mozgásjavító Tagintézménye történetében az utóbbi évek nagy **változásokat** hoztak, melyek mind a személyi és tárgyi feltételek alakulásában, mind a szakmai munka megújulásában jelentkeztek.

Nyugdíjba vonuló **kollégáink** megüresedett álláshelyeit nem töltötték be, minek következtében régebben az intézményből távozottakat foglalkoztatunk vissza, illetve nőtt a túlórák száma, fokozva az aktív dolgozók leterheltségét. A **vezetés** is megújult, melynek elsődleges feladatai lettek a COVID okozta veszélyhelyzet kezelése, az online oktatás megvalósításának kidolgozása és a szakmai munka hatékonyabbá tétele. Változott **tanulóink** összetétele, szolgáltatásaink tekintetében új igények jelentek meg a környező általános iskolák és önkormányzatok részéről, valamint diákjaink szüleitől.

Részt vettünk az EFOP 3.1.6-201700023 számú **pályázatban**, melynek négy éve alatt számos új fejlesztő, rehabilitációs és infokommunikációs eszközzel bővült intézményünk. Több olyan speciális képesítést nyújtó továbbképzésen vettek részt kollégáink, melyek segítségével bővült tudásunk, szakmai felkészültségünket a jelenlegi igényekhez tudtuk igazítani. Számtalan programot és lehetőséget kínáltunk tanulóinknak, szüleiknek és a környező iskolák pedagógusainak, a különböző gyermekekkel foglalkozó szakembereknek.

Intenzíven bekapcsolódtunk a környező egyetemek (Eger, Miskolc, Hajdúböszörmény, Budapest) **gyógypedagógus hallgatóinak** gyakorlati képzésébe.

10.20-10.40 Szomatopedagógusnak lenni a kezdetektől napjainkig Ratkay Katalin (Mosonmagyaróvári Életes Mátyás Általános Iskola, Óvoda, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Mosonmagyaróvár)

Kulcsszavak: szomatopedagógus, gyógypedagógiai, mozgássérült, fogyatékos

Az előadó 1987-ben végzett a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola oligofrénpedagógia – szomatopedagógia szakán, nappali tagozaton, majd egy vidéki gyógypedagógiai intézményben kezdte meg munkáját és elsők között volt akik főállású szomatopedagógiai státuszt kaptak. Előadásában ismerteti a 35 éves szakmai életútját, a további tanulmányait, a területen szerzett tapasztalatait. Bemutatja 25 éves korai fejlesztésben végzett terápiás munkáját. Áttekinti a súlyosan halmozottan fogyatékosok fejlesztő iskolai és az utazó tanári ellátásának több évtizedes tapasztalatát. Kitér az autisták, a tanulásban és az értelmileg akadályozott tanulók körében végzett mozgásnevelési és gyógypedagógiai tevékenységének bemutatására. Röviden érinti a mozgássérültekért végzett civil tevékenységét.

10.40-11.00 A szomatopedagógia helye a különböző sajátos nevelési szükségletű csoportok ellátásában Dechertné Bartos Adél (Veresegyházi Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Veresegyház) Meleg-Vasas Tímea (Esély Pedagógiai Központ Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Békéscsaba)

Kulcsszavak: utazó, vidék, szomatopedagógia kompetenciája, sokszínű utak, tanulás, tanítás, pedagógia- gyógypedagógia, komplexitás, rugalmasság Már sok éve tapasztaljuk, hogy az inkluzív oktatás nevelés sokféle pedagógiai – gyógypedagógiai tudást és módszereket igényel, annak érdekében, hogy a különböző SNI -s tanulók ellátását komplex feltételek mentén tudjuk biztosítani. A mozgáskorlátozott – sérülésspecifikus ellátást – fejlesztést igénylő tanulók számtalan esetben a szomatopedagógia eszköztárán túlmutató feladatokat, megoldásokat igényelnek. Ugyanakkor az ismerésre került, hogy a különböző fogyatékosági- SNI-s tanulók ellátása mozgásfejlesztés nélkül nem annyira eredményes. Számos alternatív technika elérhető ma – ami a tanulási, szocializációs képességek mozgás alapon történő fejlesztését teszi lehetővé, igaz leginkább piaci alapon. A mindennapok során a munkatársak országsszerte képzéseken vesznek részt, szakmai eszköztárukat folyamatosan bővítik.

Egy országos felmérés segítségével szeretnénk bemutatni, hogy milyen komplex kihívásokkal és megoldásokkal rendelkeznek a ma aktívan ellátást végző szomatopedagógusok. Szeretnénk bemutatni, hogy a különböző szakértői vélemények milyen elvárásokat, feladatokat állítanak a szomatopedagógusok elé.

11.00 – 11.20 Kávészünet

11.20-11.40 *Tapasztalataink egy BPD-s gyermek kineziotape terápiájáról*, Bernolák Dóra (ELTE Gyakorló óvoda és EGYMI, Budapest), Ádám-Dér Katalin (szülő)

Előadásunkban egy koraszülött, halmozottan sérült, Bronchopulmonális diszpláziával (BPD) élő kislány kineziotape technikával történő terápiájáról számolunk be. Bemutatjuk a gyermek életútját, különös fókuszban a tüdőbetegséggel, illetve az ezzel járó nehézségekkel. Az alkalmazott technikáról is adunk egy ismertetőt. Leírjuk, hogy hogyan jutottunk el arra a döntésre, hogy kipróbáljuk az alkalmazását, ezt milyen módon tettük, hogyan tettük mérhetővé a tapasztalatainkat. Szólunk a felmerülő dilemmáinkról, és ezek megválaszolásáról. Végül adunk egy kitekintést, hogy milyen más esetekben találtuk hasznosnak ugyanezt a terápiát. Az előadást ketten írtuk: a gyermek édesanyja és gyógypedagógusa. Munkánkat nagyon szoros együttműködés, közös gondolkodás és egyenrangú partneri viszony jellemzi.

Kulcsszavak: halmozottan sérült, kineziotape, bronchopulmonális diszplázia, véroxigénszint

11.40-12.00 *Kihívások a felnőtt fogyatékos nappali ellátásban* Tóth Adrienn Anita (Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Budapest)

A köznevelés rendszeréből kikerülve, a halmozottan sérült fiatalok és családjaik az intézményi ellátás szempontjából sokkal szűkebb térben találják magukat. A szociális biztonság, az egyenlő emberi méltósághoz való jog, a mindennapok hasznos, értelemszerű tevékenységekkel való kitöltése, a társadalomban való aktív részvétel mindannyiunk közös igénye, közös ügye. Az életút megtervezése, támogatása a halmozottan sérült fogyatékos fiatalok számára nagy kihívást jelent a családok és a szakemberek számára egyaránt (Köncezi-Hernádi, 2015; Borza, 2016; Nyitrai, 2021). A Magyar Máltai Szeretetszolgálat több, mint harminc éve küldetésének tekinti a felnőtt fogyatékos személyek szakszerű, színvonalas ellátását, tartalmaz életút biztosítását. Az aktív élet biztosítása, a rendszeres mozgáslehetőség, mozgásnevelés nemcsak a mozgásállapot megőrzése miatt fontos, hanem a kognitív funkciók fenntartásában, az életminőség szempontjából is lényeges (Márkus, 2019; Hoschke-Némethné-Tóth, 2021).

Előadásomban számba veszem a hazai felnőtt fogyatékos ellátás rendszerét, bemutatom a Magyar Máltai Szeretetszolgálat intézményi ellátását, majd egy nappali ellátó rendszerben futó projekt keretében a mozgásnevelés speciális kérdéseit vetem fel.

Kulcsszavak: szociális ellátórendszer, felnőtt fogyatékos személyek, mozgásnevelés

12.00 – 12.20 *Fogyatékos személyek szexualitásának támogatási lehetőségei* Zagyi Emese (ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola; Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Budapest)

Bár a szexualitás az emberi lét alapvető része, gyakran még mindig tabu övezi. Különösen igaz ez, ha fogyatékoság relációjában beszélünk róla. A fogyatékos személyek számos nehézségbe ütköznek intim állampolgárságuk megélésében különböző tévhitek, elutasító társadalmi attitűd, sztereotípiák

és kirekesztés miatt. Különböző fogyatékossgal élő személyek eltérő mértékben mutathatnak igényt szexualitásuk támogatására.

A szexuális asszisztencia, vagyis a felnőtt fogyatékos személyek szexualitásának támogatása hazánkban kevésbé tárgyalt gyakorlat, azonban több külföldi országban változatos formában találunk példát megvalósulására. Előadásomban ezen gyakorlati példákön keresztül kerül bemutatásra a szexuális asszisztencia különböző formája. Továbbá arra a kérdésre keresem a választ, hogy mi lehet a gyógypedagógusok szerepe a fogyatékos személyek szexualitásának támogatásában.

Kulcsszavak: szexualitás, fogyatékossg, szexuális asszisztencia

12.20 – 12.40 Mentorprogram a Mozgásjavító szolgálatában Tapa Gergely (Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Budapest)

A Mozgásjavító EGYMI 2014 szeptemberében hívta életre a mentor munkaközösséget azzal a céllal, hogy támogassa az életpályamodellben előrelépni szándékozó kollégákat és az egységes intézményi szemlélet erősödését. Az elmúlt években feladatkörünk folyamatosan bővült, és talán kimondható, hogy a köznevelési szintéren különlegesnek számító módokon támogatjuk kollégáinkat. Az előadás során bemutatjuk a jelenlegi rendszer elemeit, felvillantjuk a fejlesztés mérföldköveit, és kitekintünk az elkövetkező évek feladataira is. Többek között kísérletet teszünk az alábbi kérdések megválaszolására:

- Miként ültethető be az egységes, szomatopedagógiai szemlélet egy olyan összetett intézmény minden egyes szereplőjének a mindennapjaiba, mint a Mozgásjavító EGYMI?
- Hogyan hatott mentorprogramunkra a minket körülvevő világ egy részének digitális térbe költözése?
- Milyen előnyökkel számolhat az, aki hasonló mentorprogram kidolgozásába kezd?

Az előadás nem titkolt célja, hogy kedvet csináljon hasonló programok beindításához, lehetőséget teremtsen szakmai együttműködéseknek, és a hallgatóság figyelmébe ajánlja a Mozgásjavító mentorprogrammal kapcsolatos bázisintézményi jógyakorlatát.

12.40-13.20 Ebédszünet

13.20 – 13.40 Kerekesszékes kosárlabdázók motoros képességeinek vizsgálata. Egy pilot vizsgálat tapasztalatai és eredményei, Németh Lili, Tóthné Kálbli Katalin (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar GYMRI, Budapest)

Kutatásunk alapjául Gil és munkatársai által készített 2015-ös spanyol kutatás szolgált. A vizsgálatban a spanyol harmadosztályban játszó, funkcionális besorolású, kerekesszékes kosárlabdázók (13 fő) körében végeztek antropometriai méréseket és vettek fel pályateszteket. A kutatási kérdéseim és hipotéziseim alapját is ez a spanyol kutatás adta. Vizsgálati mintánkban a Török Flóris Törekvés SE kerekesszékes kosárlabdacsapat 4 játékosa vett részt. A spanyol kutatás protokollját követve a vizsgálatok felvételére két alkalommal került sor, egy hét különbséggel. A vizsgálati módszereink az alábbiak voltak: kérdőíves módszer (sportolókkal kapcsolatos háttérinformációk), antropometriai mérések (testmagasság, testtömeg, derékkörfogat, testzsír százalék), valamint pályatesztek (gyorsaság, felsővégtagi izomerő, állóképesség, és mozgékonyaság, ügyesség).

Összegzésképpen elmondható, hogy egy rendkívül heterogén populációról van szó, ahol az eredményeket nem szabad az átlaghoz hasonlítani, hanem egyéni megközelítéssel kell kezelni és

elemezni azokat. A vizsgálat eredményei alapján a funkcionális besorolás és a sportmúlt kifejezett hatása került bebizonyításra.

Kulcsszavak: kerekesszékes kosárlabda, antropometria vizsgálatok, pályatesztek, funkcionális besorolás

13.40-14.00 Sport, ahol nincsenek korlátok? – A fogyatékossgal élő személyek motivációi és lehetőségei a sportban és a sport által Tóth Bernadett (Budapesti Corvinus Egyetem, Rajk Szakkollégium, Budapest)

Jelen absztrakt témája a mozgáskorlátozott személyek sportmotivációinak vizsgálata. A téma újdonságértékét adja, hogy hiánypótló a kutatási területen. A kutatás a kiegészítés módszertanát alkalmazza. A hangsúly a kvantitatív módszertanon volt, ennek keretein belül a mozgáskorlátozott személyek sportmotivációi kerültek elemzésre a H-SMS segítségével, online kérdőíven keresztül. A kutatásra 2022.03.09 és 2022.03.30 között került sor. A kutatásban 122 fő (76 sportoló) vett részt. Az így kapott eredmények kiegészítésre kerültek kvalitatív eszközökkel, aminek részeként a sportvezetők tapasztalatain volt a hangsúly. A kutatás eredményeként kimutatásra került, hogy a nem befolyásolja a sportban való részvételt, de nincs szerepe a sportmotivációban. Megállapítást nyert továbbá, hogy a mozgáskorlátozott sportolók esetében többnyire a külső motivációs tényezők eltérőek. A belső motiváció a paralimpiai sportolók esetében a legerősebb. A nem sportoló mozgáskorlátozott személyek körében a motiváció fő oka a lakóhelyhez közeli megfelelő sportolási lehetőségek hiánya. A legtöbb sportoló önállóan, autóval jut el a sporttevékenység helyszínére. A megfelelő társak hiánya is gyakori ok az amotivációra a válaszadók körében. Az inkluzív és integrált sportrendezvények szervezése jelenthet megoldást a problémára, elősegítve a sportba való bekapcsolódást és a társadalmi integrációt. A kutatás továbbfejlesztett verziója az Új Nemzeti Kiválóság Program támogatásával készült a fogyatékossgal élő sportolók bevonásával 2022.09.20 és 2023.01.15 között.

Kulcsszavak: sportmotivációs skála, fogyatékos sportolók, társadalmi integráció

14.00-14.20 Esettanulmány egy epidermolysis bullosa betegséggel élő gyermek szomatopedagógia megsegítési lehetőségeiről, Juhász Eszter Zsófia, Berencsi Andrea (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Kar GYMRI, Budapest), Szabó-Pálinkás Ditta (Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Egységes Gyógyypedagógiai Módszertani Intézmény, Budapest)

A kutatás fókusza az epidermolysis bullosa szomatopedagógiai megsegítési lehetőségei, adaptáció iskolai, illetve otthoni környezetben. A ritka betegségeknek sok esetben az orvosi-, illetve gyógyszeres kezelés még csak kísérleti fázisban van vagy nem elérhető a családok számára. A mozgásnevelő pedagógusok, gyógytornászok és ergoterapeuták vállán ezért nagy felelőség nyugszik, hogy támogatni tudják az érintett személyt és családját. A javulás elérése nem garantált, de törekedni kell arra, hogy a progrediáló folyamatot legalább lassítsák. Jelenleg is nagyon kevés szakmai útmutatás, kutatás található a témában, ezek többsége pedig a korai életkorra és a sebek megelőzésére fókuszál, nem az előrehaladott esetekre. Az előadás szakirodalom áttekintés részében főleg a nemzetközi forrásokra támaszkodva ismertetjük az epidermolysis bullosa betegség tünettantát, etiológiai hátterét, kategorizálását, gyógyszeres és ergoterápiás támogatási lehetőségeket. Az esetbemutatás részben, az anamnesztikus adatokat, és a funkcionális állapot felmérés eredményeit, és megfigyeléseinket mutatjuk be. Módszertani alapul a szomatopedagógiai funkcionális állapotfelmérés vizsgálatait vettük. Emellett elvégeztünk egy sztereognózis vizsgálatot, és felvételre került a COSA Gyermektevékenység-elemző Kérdőív és az ABILHAND Kids kérdőív is.

Kulcsszavak: ritka betegség, epidermolysis bullosa, szomatopedagógiai diagnosztika

14.20-14.40 Kávészünet

14.40-15.00 „Camp Merrywood” Egy mozgáskorlátozott személyek önrendelkezését támogató tábor bemutatása, Molnár Csenge, Lénárt Zoltán (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar GYMRI, Budapest)

Az előadás alapját képező szakdolgozat azt vizsgálja, hogy az Easter Seals Ontario, Merrywood nevű tábora támogatja-e a fogyatékossgal élő személyek (különösképpen a mozgáskorlátozott személyek) önrendelkező életmódjának kialakítását. A kérdés megválaszolásához először is ismertetem az önrendelkező életmód fogalmát és jelentőségét a fogyatékossgal élő személyek számára. Majd az ezen életmód kialakulásához szükséges külső belső feltételeket írom le. Ezt követően pedig, a tábor alatt készített megfigyeléseim és a tábor kilenc résztvevőjével felvett interjúim segítségével megvizsgálom, hogy a fogyatékossgal élő személyek önrendelkezéséhez szükséges külső belső feltételek támogatása mennyire valósul meg a táborban. A kapott eredmények alapján elmondható, hogy a tábor lehetőséget teremt arra, hogy a fogyatékossgal élő személyek megismerkedjenek és megtapasztalják az önrendelkező életmód adta lehetőségeket, függetlenséget. Azonban az, hogy az önrendelkező életmód szemlélete, a táboron kívül életben is folytatódni tudjon, elengedhetetlen az érintett személy és környezete megfelelő hozzáállása.

Kulcsszavak: önrendelkező életmód, felnőtt fogyatékossg, életmód-tábor

15.00-15.20 Beszéljünk a szomatopedagógiáról – külföldön is! Beszámoló egy tanulmánykötetről, egy konferenciáról és egy finnországi tanulmányútról Lénárt Zoltán (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar GYMRI, Budapest)

A Szomatopedagógiai Szakosztály egyik célja a szomatopedagógus szakma széles körű megismertetése és népszerűsítése itthon és külföldön. Úgy gondoljuk, hogy a lehetséges szakmai partnereink egy része még mindig nem ismeri elég jól a kompetenciáinkat. Különösen igaz ez külföldön. Ezért fontosnak tartjuk, hogy minden bemutatkozási alkalmat ragadjunk meg arra, hogy röviden a szakmánkat is bemutassuk.

Az előadás három olyan eseményt, kiadványt ismertet röviden az elmúlt másfél évből, amelyek során angolul hallhatott, olvashatott a szomatopedagógiáról a szélesebb szakmai közvélemény.

Elsőként a Gyermekeknevelés online folyóirat 2022/10:3, szabadon elérhető angol nyelvű tematikus különszámának ide vágó tanulmányát mutatom be. Másodsor azt a két – a szomatopedagógiát is érintő – előadást ismertetem röviden, amelyeket az ELTE BGGYK vezetője és oktatója tartott a XI. Nemzetközi Konduktív Nevelési Világkonferencián. Végül rövid beszámolót hallhatnak a résztvevők a finnországi Eye on TAMK 2023 International Week programról, ahol az ELTE BGGYK GYMRI Szomatopedagógiai Szakcsoport oktatói is tartottak előadásokat és workshopot, valamint szakmai megbeszéléseket külföldi szakemberekkel.

Minden kollégát biztatunk a hasonló nyilvános megjelenésekre!

Kulcsszavak: szomatopedagógia, nemzetköziesítés, publikáció

15.20 – 15.40 Zárszó

Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakosztály

Szakosztályvezető: Szekeres Ágota

Az ülést vezeti: dr. Szekeres Ágota

9.00 - 9.20 dr. Szekeres Ágota: szakosztályi köszöntés

9.20 - 9.40 Mile Anikó (Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat), Kállay Gabriella (ELTE BGGYK), Papp Gabriella (ELTE BGGYK), *Az együttnevelést segítő gyógypedagógiai tevékenység professzionalizálódása*

A pedagógiai munka minőségének kérdése szakmai és oktatáspolitikai diskurzusok középpontjába került az elmúlt évtizedekben (Barber – Mourshed, 2007; Falus, 2001; Halász – Rapos, 2020; Hargraves, 2000; Vass, 2019). A pedagógustársadalmon belül a gyógypedagógusok különleges csoportot alkotnak, hiszen az általános, pedagógusok felé irányuló elvárásoktól eltérő társadalmi és szervezeti elvárásoknak kell megfelelniük, melyhez speciális szerepkészlettel és szakértelemmel rendelkeznek (Mile – Papp, 2015; Mile, 2016). A gyógypedagógusok csoportján belül is sajátos helyzetben vannak az együttnevelés területén tevékenykedő szakemberek. Erre a területre fókuszál az a kvalitatív vizsgálat, mely narratív interjúkra épül (N=100). Az előadás célja, hogy az együttnevelésről szóló történetek többszintű elemzésével bemutassa a sikeres gyógypedagógiai gyakorlatokban megjelenő gyógypedagógus szerepeket, valamint az ezekhez kapcsolódó implicit és explicit szakmai tudást, érzelmi és motivációs tényezőket. A professzionális munkavégzés komplex, kiterjedt tevékenységrendszer feltételez. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a gyógypedagógusok tevékenységrendszere meglehetősen szerteágazó (tanácsadás, konzultáció, koordináció stb.), és nemritkán egyidejűleg a nevelési folyamat több szereplőjére is kiterjed. Az együttnevelés sikerességét szervezeti oldalról is több tényező befolyásolja, melyek közül kiemelkedik az intézményvezetés szerepe. A kutatás eredményei segítik a gyógypedagógus szakmai kompetenciák célzott kialakítását, a képzések fejlesztését, , mellyel hozzájárulhatnak a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelésének minőségi fejlesztéséhez.

9.40-10.00 Árki Vanessza, Kalász Veronika, Surányi Csenge, Szabó Rita, Szilágyi Boglárka, Cserti-Szauer Csilla, Katona Vanda, Könczei György, Sándor Anikó, *Participatív innováció fogyatékos személyekkel (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Disability Studies and Social Innovation Lab)*

Társadalmi innováció nélkül elképzelhetetlen egy XXI. századi felsőoktatási intézmény működése, legyen szó kutatásról, oktatásról vagy fejlesztésről. Sok ezer tudományos publikáció áll rendelkezésre és születik nap mint nap az átalakuló akadémiai világ újszerű szerepvállalásáról, a felsőoktatást körülvevő közösségekhez kapcsolódás jelentőségéről. A különféle szereplők részvételét fókuszba helyező, participatív innováció elmélete és módszertana szintén sokszor megjelenő téma mind a megújuló felsőoktatás, mind pedig a szociális szektor és a munkaerőpiaci szféra vonatkozásában. Az azonban nem triviális kérdés mostanság sem, hogy miképp tudnak ezekben az innovációs folyamatokban, vagy részfolyamatokban megjelenni és egyenrangú szerepet vállalni a fogyatékosággal élő személyek.

Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Kiválósági Alapjából támogatott kutatásunk célja összegyűjteni azokat a nemzetközi és magyar szakirodalmakat, amelyek tapasztalatokat közölnek a fogyatékos személyekkel együtt megvalósított participatív innováció elméletéről és módszertanáról, valamint két szervezet konkrét gyakorlatán keresztül bemutatni ezek hazai megvalósulását. Előadásunkban a kutatás első eredményeit prezentáljuk.

10.00 - 10.20: Varga-Lugosi Csilla, Sashalmi Tanoda Általános Iskola és XVI. kerületi Herman Ottó Általános Iskola - Macher Mónika, ELTE BGGYK: Olvasási szokások és szótanulási folyamatok összefüggései 14-17 éves tanulók körében

Szakirodalmi adatok arra engednek következtetni, hogy a mentális lexikon terjedelme nagymértékben befolyásolja az olvasás minőségét és az olvasási szokásokat, továbbá, hogy az olvasás mennyisége pozitívan hat a gyermekek szókészletének nagyságára. Befolyásolhatja mindezt, hogy a tanulók olvasási szokásai ma erősen eltolódnak az elektronikus szövegek irányába. A diákok eltérő tanulási képességei pedig komplexen hathatnak minderre.

A vizsgálat célja képet adni arról, hogy (1) milyenek a 14 – 17 éves, tipikusan és atipikusan fejlődő tanulók olvasási szokásai, eltolódtak-e a digitális tartalmak irányába; hogy (2) hogyan hatnak olvasási szokásaik szótanulási folyamataikra, iskolai teljesítményeikre; valamint (3) tapasztalhatunk-e jelentős különbségeket a két csoport között a fentiekben.

A vizsgálatban tipikus és atipikus fejlődésű, azaz enyhe értelmi fogyatékos tanuló vett részt. A szótanulási folyamat vizsgálata a Meixner-féle aktív szókincs- és szótanulás próba sztenderdizált módszerrel történt, amely lehetőséget ad a passzív szókincs aktivizálhatóságának mérésére is. Az olvasási szokás saját összeállítású kérdőívvel került feltérképezésre, amelyben a tanulóknak több egymást követő napon át kellett az olvasási időt és a szöveg típusát feljegyezniük. Az iskolai teljesítményeket a magyar nyelv és irodalom tantárgy érdemjegye reprezentálta, mely dokumentum elemzéssel került megállapításra.

10.20 - 10.40 Hosszu Tímea, SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, *Az együttnevelésben részt vevő tanulásban akadályozott tanulók idegennyelv-tanításának nehézségei*

A KSH 2019/20-as tanévre vonatkozó adatai szerint az integráltan tanuló sajátos nevelési igényű tanulók 12%-a (4920 fő) enyhén értelmi fogyatékos tanuló. Idegennyelv-tanításukra vonatkozóan nincsenek korábbi kutatási adataink. Pilot vizsgálatunkkal ezt szeretnénk pótolni. Online kérdőívünket az ország 14 megyéjéből töltötték ki nyelvtanárok (N=35). A válaszadók 91%-a állami fenntartású intézményben tanít általános iskolás korú tanulókat, angol (71%) és német nyelvre (29%). Valamennyien rendelkeznek tanítási tapasztalattal a tanulásban akadályozott enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-tanításában.

Mintánkban a tanulók több mint fele fel van mentve az értékelés alól, de részt vesz az nyelvórákon. Az előadásban körbejárjuk a nyelvtanárok által megnevezett, nyelvórákon jelentkező problémákat. Elemzésünk fő szempontja, hogy a tanulásban akadályozott tanulók idegennyelv-tanítását akadályozó tényezők forrásai kiben/miben kereshetők. A nyelvtanárok által megnevezett nehézségek 40%-a a tanulásban akadályozott tanulók alacsony motivációjához, gyengébb pszichés funkcióihoz, illetve magatartásukhoz, 48%-a pedig a nyelvtanárok differenciáló, motiváló képességéhez, a tananyag megfelelő adaptálásához, a tanulásban akadályozott tanulók nyelvitanítására vonatkozó szakmai és gyakorlati hiányosságukhoz kapcsolódik. Az idegennyelv-tanítás nehézségei között megjelennek még az osztálytársak negatív attitűdjei (6%) és rendszerszintű problémák (6%) is.

10.40 - 11.00 Mucsiné Erdei Mónika, SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged és Térsége Bárczi Gusztáv EGYMI, *Élményalapú oktatás - modellek és társasjátékok az idő-térsejtellet és fogalomépítés szolgálatában*

A tanulásban akadályozott tanulók felső tagozatos oktatásában jelentős szerepet kap a az idő- és térsejtellet fejlesztése, valamint az elvont fogalmak kialakítása. A történelem, a természettudományos tárgyak elsajátítása az egyik legnehezebb terület a tanulásban akadályozott tanulók számára, így a gyógypedagógus számára is kihívást jelentő feladat a tananyagtartalmak szemléletessé tétele, az elsajátítás támogatása.

A Szegedi Tudományegyetem hallgatói az Orientációs képességek fejlesztése kurzus során elméleti tanulmányaik mellett gyakorlati tapasztalatokat gyűjtöttek az idői és téri orientáció fejlesztésének élményközpontú, a fogalmak rendszerének kialakítását támogató modellekre és társasjátékokra épülő metodológiai lehetőségeiről. A kurzus utóbbi két éves időszaka alatt, a hallgatók által készített, gyakran több fejlesztési területet megcélzó fejlesztő eszközök/feladatok tematikusan válogatott gyűjteményét kívánja az előadás bemutatni.

11.00 – 11.20 Kávészünet

11.20 - 11.40

11.40 - 12.00 Herbai Dóra, Szekeres Ágota, *Különnevelő (logopédiai) osztályok szociometriai állapotfeltárása*

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása történhet együttnevelés és különnevelés formájában is. Ez függ a gyermek adottságaitól, a sajátos nevelési igény típusától és a számára megfelelő intézmény elérhetőségétől. Bármilyen nevelési, oktatási közegről is legyen szó, a későbbi boldogulásukat tekintve meghatározóak az első tanulóévekben szerzett társas kapcsolatok tapasztalatai. A bemutatásra kerülő vizsgálat egy általános iskola logopédiai tagozatának négy osztályában (52 fő – 15 lány, 37 fiú) keresi a választ arra, milyen tényezők befolyásolják a tanulók beilleszkedésének, intézményes részvételének minőségét.

12.00 – 12.20 Venterné Balogh Angelika, *Józsefvárosi EGYMI, a mi Bázisunk*

A Józsefvárosi Egységes Gyógypedagógiai Intézmény és Általános Iskola 6 éve működik az Oktatási Hivatal Bázisintézményeként. Az elmúlt 2 ciklus alatt számtalan programot, bemutató órát, workshopot, szakmai napot, tréninget, műhelyfoglalkozást, érzékenyítést valósítottunk meg, támogatva ezzel a fővárosi és Pest megyei intézmények együttnevelési törekvéseit, segítve a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók sikeres integrációját.

Célként fogalmaztuk meg a szakmai, módszertani tudás átadását, a szakmai innovációink terjesztését, a szervezeti kultúra megismertetését. A jó gyakorlatok nem statikus komponensek, hiszen ahogy a világ változik, változik vele együtt az iskolában is minden. A jó gyakorlataink megosztása során mi legalább annyit tanultunk, mint amennyi újítást megismertettünk partnereinkkel. Bázisintézményi létünk alatt egyre bővülő palettával tudtuk az érdeklődő óvodákat, iskolákat, befogadó pedagógusokat és gyógypedagógusokat kínálni, az eredményes együttneveléshez elméleti, gyakorlati szinten is adtunk kapaszkodókat.

Egy bázisintézmény akkor hatékony, ha katalizátorként tud hatni a szakmai közösségi életre. Ám a bázisintézménynek töltekeznie is kell, hogy újabb és újabb innovációk forrják ki magukat az intézmény falain belül. A mi töltekezésünk, inspirációnk a saját közösségünk, a tanulni vágyásunk, a gyógypedagógusaink szakmai kíváncsisága. Erre építünk minden évben, minden évszakban, minden héten.

12.20 – 12.40 Kovács Ádám, Jenei Andrea, *Digitális iskola megteremtésének első lépései a Józsefvárosi EGYMI-ben*

Intézményünkben évek óta törekszünk arra, hogy a felhalmozott tudást a lehető legoptimálisabban tudjuk kollégáink számára továbbadni, biztosítva a horizontális vagy szervezeti tanulás minél többféle lehetőségét. Számos tudásmegosztó műhelyt „üzemeltetünk” személyes és online formában.

Gyakornokaink és az újonnan belépő kollégák számára biztosítjuk a munkájukhoz szükséges információkhoz való hozzáférést. Ez az évek óta intézményünkben dolgozó kollégák és a vezetés számára nagy kihívást jelent. Az ő munkájukat szerettük volna megkönnyíteni azzal, hogy minél több folyamatot digitalizálunk az intézményben. A digitális folyamatokhoz protokollokat alkotunk, szükség esetén hangos PPT-eket, bemutató videókat készítünk. Előadásunkban szeretnénk bemutatni ezeket a digitális folyamatokat: levelezőrendszerünket, mapparendszerünket, online szakmai anyaggyűjtő felületünket, e-portfólió rendszerünket, digitális diagnosztikus mérésünket. Szeretnénk olyan egységes képet adni, ami átláthatóan bemutatja a számos, párhuzamosan futó digitális fejlesztésünket, melyek mind a szakmai munka hatékonyságát növelik, időt spórolnak munkatársaink számára, és elősegítik a fenntarthatósági célok megvalósítását is.

12.40 – 13.00 Vida Gergő (Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar - Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet), *Tanulásban akadályozottság megállapításának lehetőségei - Diagnosztikai bizonytalanságok áthidalása az EHDL modell alapján*

A tanulásban akadályozottság fogalma (Papp, 2002) és bizonytalansága (Fejes és Szenci, 2010) megfigyelhető a hazai oktatási rendszerben, mely a diagnosztikát is érinti. A hazai szakértői bizottságok tevékenysége során az intellektuális képességzavar és a tanulásban akadályozottság határai elmosódhatnak. A határövezeti elmaradás során ez fokozódik. Mindez az inklúzió aspektusából is releváns (Kármán, Szekeres és Papp, 2022), az értelmi akadályozottsághoz kapcsolatosan ismert (Szekeres et. al., 2021). A BNO11 és DSMV fókuszában, a tanulásban akadályozottság mögött, az organikus háttér kevésbé hangsúlyos, mint a hazai rendszerben (Mesterházi, 1998; Józsa et. al., 2014). Az elmosódott rendszerek alapján (Ragin, 2017) a bizonytalanságok feloldhatók. Rétegzett mintavétellel az SNI diagnózisokat megállapító szakértői véleményeket esettanulmányként, 1127 oldalnyi szövegtörzset elemeztük. Kutatási stratégiánk a kevert paradigma (Király et. al., 2019), mely során kvalitatív komparatív analízist végeztünk (Sántha, 2018; Sántha és Tódor, 2022), így az SNI státusz szükséges/elégletes feltételeit azonosíthattuk (Mrázik, 2016) fsQCA 4.0 szoftver segítségével a szakértői véleményekre alapozva. Folyamatos adatredukció után (Pribék, 2018), a Boole algebrát alkalmazva feltártuk a diagnosztikai modellt. Ezt követően vizualizáltuk a változókat Karnaugh-térképként. Javaslatunkat erre alapozva fogalmaztuk meg. Meglátásunk szerint ez a tanulásban akadályozottság esetében is releváns, hiszen rugalmasabbá tehető a diagnosztikus besorolás.

13.00-13.40 Ebédszünet

13.40 – 14.00 Berényi Diana, Budapesti Komplex Szakképzési Centrum Mándy Iván Szakképző Iskola és Szakiskola, ELTE-BGGYK ATIVIK, *Szakoktatók gyógypedagógiai támogatása tanulásban akadályozott tanulók szakiskolájában – igények és szükségletek felmérése*

Egy enyhén értelmi fogyatékos tanulókat is ellátó fővárosi szakképző intézmény minőségirányítási rendszerének felülvizsgálata során az oktatói értékelések kapcsán az oktatók önértékelő kérdőívet töltöttek ki. Ebben megjelölték – többek között –, hogy központosított fejlesztésre szoruló területnek érzik a gyógypedagógusok és szakmai oktatók együttműködését a tanulóik eredményesebb és hatékonyabb szakmai oktatása érdekében. A kérdőíves felmérés célja egy hosszútávú, komplex, általános gyógypedagógiai ismeret-tartalmú támogató rendszer kialakítása a szakoktatók számára, melynek keretében gyógypedagógiai szakmai segítséget kapnak a sajátos nevelési igényű tanulók eredményesebb és hatékonyabb szakmai oktatására. A szakoktatók anonim kérdőíves felmérésben fejtették ki igényeiket és szükségleteiket. Továbbá az intézményben működő belső továbbképzési, konzultációs, kölcsönös hospitálási lehetőségekről, ezek hatékonyságáról, szükségességéről, rendszerességéről adtak a kollégák visszajelzést. Ezzel párhuzamosan a gyógypedagógus-oktató kollégák támogató tevékenységei is felmérésre kerültek. Szintén anonim módon, a szakmai (gyógypedagógiai) segítségnyújtásra irányuló lehetőségeket, a szorosabb együttműködést biztosító

ötleteiket fejthették ki a megkérdezett gyógypedagógus-oktatók. Valamint az eddig sikeres együttműködési formákat és módszereket fogalmazhatták meg ki.

Az előadás keretében az intézményi cselekvési terv összeállításához szempontokat adó beérkezett információk bemutatására kerül sor.

14.00 – 14.20 Dr. habil. Lovas Kiss Antal egyetemi docens Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Köböl Erika mesteroktató SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, SZT Bárczi Gusztáv EGYMI, A (gyógy)pedagógus szerepe az állatassisztált fejlesztőfoglalkozások hatékony megvalósításában

Napjaink (gyógy)pedagógiai gyakorlata folyamatosan új kihívásokkal szembesül. Reflektálnia kell korunk természeti és társadalmi változásaira, többek között át kell értékelnünk pl. a modern technológiai eszközökhöz, de az állatvilághoz fűződő viszonyunkat is. A paradigmaváltásra akkor van esély, ha már az óvodai, iskolai környezetben felhívjuk a gyermekek figyelmét a felelős állattartás fontosságára. Az állatok bevonása az oktatás, nevelés folyamatába a gyógypedagógia területén nem újkeletű dolog, de alkalmazási területeik, hatékonyságuk növelhető. Ehhez megfelelően képzett pedagógusokra van szükség, olyan szakemberekre, akik tisztában vannak az állatvédelem és a társállattartás 21. századi kihívásaival, és képesek a jövő nemzedékét a felelős állattartóvá válás útján elindítani, illetve ismerik az állatassisztált tevékenységek módszertanát, gyakorlatát. A kutya ebben a folyamatban különösen fontos szocializációs tényező lehet, segítheti a gyermek identitásfejlődését, a társas kapcsolatok elsajátítását, javíthatja a konfliktuskezelési és empatikus készségüket. Nem utolsósorban a gyermekek stresszhelyzetben érzelmi támaszként használhatják a kutyát. Az állatassisztált foglalkozások tudatosan építhetnek az ember–állat kötődés jótékony hatásaira is a résztvevők motiválása, a segítő helyzetek vagy a készségek fejlesztése során (Köböl, Hevesi és Topál, 2015).

Előadásunk célja, hogy bemutassuk két hazai felsőoktatási intézmény képzései, valamint a SZT Bárczi Gusztáv EGYMI (Szeged) oktatási, nevelési gyakorlatát ezen a területen. A hallgatók céljainak, jövőbeli terveinek monitorozása, illetve a gyakorlati munka alapján készített tematikus feladatválogatás bemutatása segítségével szeretnénk körvonalazni a módszerben rejlő lehetőségeket.

14.20 – 14.40 Kávészünet

14.40 – 15.00 Gyenizse Ágnes (Kiskőrösi Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskola), *DübÖrgők, avagy a Kiskőrösi EGYMI-ben működő Diákönkormányzat és más hasznos szabadidős tevékenységi formák*

A Kiskőrösi EGYMI-ben évtizedek óta nagy népszerűséggel működik a Diákönkormányzat. Munkáját elkötelezett pedagógusként Gyenizse Ágnes koordinálja. Az előadásból megtudhatjuk, hogy milyen programokkal, kezdeményezésekkel színesítik az intézmény hétköznapijait. Kiderül többek között, hogy milyen díjakat adományoznak a tanulók, mit jelent a „Konyha napja”, milyen akciók kerülnek megszervezésre és milyen tartalmakat sugároz a Sulirádió. Kiemelten jelenik meg az éves Diákközgyűlés bemutatása, ahol a tanulók tapasztalatot, gyakorlatot szerezhhetnek a demokratikus életformáról. Az iskolai szabadidő hasznos időtöltését támogató tevékenységi forma a „Klubnapközi” és az Újságíró szakkör. Az élmény alapú pedagógia szemlélet, a belső motiváción alapuló tanulás támogatása kiemelt jelentőséggel bír intézményünkben. Valljuk, hogy a tanulók számára biztosított személyes élményen alapuló programok nagymértékben hozzájárulnak a sérült gyermekek kognitív képességeinek és szociális kompetenciáinak fejlesztéséhez.

15.00 – 15.20 Mónus Eszter (Kiskőrösi Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskola), „Okosítás ÖKO-san”, avagy egy fejlesztő innovátor mesterprogramja a Kiskőrösi EGYMI-ben

A Kiskőrösi EGYMI 2013-óta forrásközpontként is működik. Ez azt jelenti, hogy ingyenesen kölcsönöz fejlesztő eszközöket a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családok, pedagógusok és intézmények számára. Ezek az eszközök nemcsak a tanórán nyújthatnak hathatós segítséget, használatukkal az otthoni környezetben, a szülők számára is lehetőség nyílik a fejlesztésre. Mónus Eszter mesterprogramjának gerince az Utazótanári Intézményegység által működtetett Eszközkölcsönző állományának bővítése az általa készített, környezettudatos fejlesztő eszközökkel, játékokkal. A saját készítésű - ÖKO szemlélettel alkotott - fejlesztő játékokkal kibővített Eszközkölcsönző olyan országosan egyedülálló kezdeményezés, amely a köznevelés minden szereplőjének kézzelfogható segítséget nyújt. A különböző képességek fejlesztése mellett a fenntarthatóságra való nevelés jelenik meg hangsúlyosan a hulladék anyagok újrahasznosításával megalkotott eszközök alkalmazásával. Ezek megalkotására otthoni környezetben is lehetőség nyílik, amelyhez hathatós segítséget kaphat az érdeklődő. Az előadásból megtudható, hogyan történik az ÖKO szemléletű eszközkészítés módszertani kultúrájának meghonosítása, a kölcsönzési rendszer kialakítása és a különböző tudásmegosztó fórumokon keresztül a tapasztalatok átadása

15.20 – 15.40 Klenovitsné Zóka Tünde, Gróf Anita - Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kaposvár: A gyógypedagógus „Digitára” avagy digitális transzformáció a kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központba

Dinamikus zajló változások és folyamatos innováció jellemezték az elmúlt éveket a pedagógiában, melynek hangsúlyos területe a digitális írástudás fejlesztése, a tanulásszervezés megújítása. A XXI. századi készségek a tanulásban akadályozott tanulók életében is követelményként, s egyben erős igényként fogalmazódnak meg, erre reflektálnak a gyógypedagógusok elsősorban mindennapi gyakorlatuk megújításával. Az előadás a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Központ intézmény jó gyakorlatát mutatja be, a pedagógiai változásokra, adaptív tanulásszervezésre, egyéni tanulási utak támogatására fókuszálva. Az összefoglaló jellegű előadás célja az innovatív folyamatok és az intézményi gyakorlat változatos formáinak, a digitális eszközhasználat módszertani lehetőségeinek ismertetése, a digitális transzformáció útján megtett út átfogó bemutatása.

15.40 – 16.00 Nagy Enikő Katalin, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Digitalizáció és kórházpedagógia

A koronavírus okozta azt a kényszerhelyzetet, hogy a digitális oktatásra térjenek át a köznevelési intézményekben, ami maga után vonta a az ún. kompenzáló, vagy "pótló" nevelés, oktatás digitalizálását. Ezek miatt nélkülözhetetlenné váltak az ezt segítő eszközök, és a különböző, eddig nem ismert programok megtanulása, alkalmazása. úgynevezett "paradigmaváltás" ment végbe emiatt. Ez késztetett arra, hogy eszközökre pályázzunk. hogy kivitelezhetők, megoldhatók legyenek a ránk bízott feladatok, mindamelllett, hogy a kórházpedagógia a világjárványtól függetlenül a digitális eszközökre szorítkozik leginkább. Sikeres pályázat útján nagyrészt megoldódtak gondjaink, nem beszélve arról, hogy egy telefontársaság jóvoltából tartott tanfolyamon különböző, tanulást segítő modern programokat ismertünk meg. Előadásomban ismertetném a kollégákkal, gyerekekkel, szülőkkel készített felmérés rövid tartalmát, az ő nyilatkozata alátámasztják, hogy abszolút nem jelentéktelen, nem mellékes a mi feladatunk, nagymértékben tudtunk segíteni a kórházban ideiglenesen vagy hosszabb ideig tartózkodó gyerekek felzárkózását, tanulását, könnyítettünk nehézségeiken.

16.00 Zárszó

Gyógypedagógiai Szemle

13.20 – 14.20 között: Gyógypedagógiai Szemle workshopja

A workshop célja, hogy közérthetően és saját élményen alapuló gyakorlatokon keresztül bemutassa a résztvevőknek, hogy mit jelent a Gyógypedagógiai Szemlében publikálni, hogyan lehet gyakorlatban dolgozó gyógypedagógusként megalapozott, hasznos tanulmányt írni. A résztvevők megismerhetik a cikkírás alapjait, az első lépéseket.

A Gyógypedagógiai Szemle honlapja: <https://ojs.elte.hu/gyogypedszemle>

A Gyógypedagógiai Szemle korábbi számainak online elérhetősége:
<https://ojs.elte.hu/gyogypedszemle/issue/archive>

AMAPPA bemutató

A szakosztályi ülések ideje alatt az AMAPPA munkatársai várják a résztvevőket bemutatójukkal és az eszköz kipróbálásának lehetőségével.

PractiKid bemutató

A szakosztályi ülések ideje alatt a PractiKid munkatársai várják a résztvevőket bemutatójukkal és eszköz kipróbálásának lehetőségével..

A KONFERENCIA SZERVEZŐ INTÉZMÉNYEI

Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete
(www.magye-1972)

**Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő
Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**
(<http://www.gardonyimor.hu>)

TÉRKÉP A MAGYE KONFERENCIA HELYSZÍNEIRŐL

SZÁLLÁS MÓR

Információk a szállás foglalásához elérhetők: [itt](#)

A programfüzetet összeállította: Farkasné dr. Gönczi Rita

Borítótérket készítette: Farkasné dr. Gönczi Rita

A programfüzet szerkesztése mellett nyelvi ellenőrzés nem történt, így a felmerülő helyesírás vagy grammatikai hibákért felelősséget nem vállalunk.

A programok változásának jogát a MAGYE fenntartja.

A MAGYE 49. Országos Szakmai Konferenciájának hivatalos online elérhetősége <https://magye-1972.hu/events/magye-orszagos-szakmai-konferenciaja-2023/>,

ahol a jelen programfüzet absztraktokkal kibővíve megtekinthető.

Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete

- szakmai
véleményezések,
- konferenciák
- tanulmányok
- egyeztetések

www.magye-1972.hu

